

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 17 lipca 2015 r.

Poz. 4588

UCHWAŁA NR XI/39/2015 RADY GMINY ŁĘKA OPATOWSKA

z dnia 30 czerwca 2015 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu opieki nad zabytkami na lata 2015 - 2018 dla Gminy Łęka Opatowska

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 1446) Rada Gminy w Łęce Opatowskiej uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 - 2018 dla Gminy Łęka Opatowska, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Łęka Opatowska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni po ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego.

Przewodniczący Rady
(-) Michał Jerczyński

Załącznik do uchwały Nr XI/39/2015
Rady Gminy Łęka Opatowska
z dnia 30 czerwca 2015 r.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015-2018

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 20182

Niniejsze opracowanie zostało przygotowane przez pracownię architektury krajobrazu Marta Miłosz we współpracy z Urzędem Gminy Łęka Opatowska.

mgr inż. Marta Miłosz | ul. Mazurska 10/9, 11 - 520 Ryn | tel. 608 693 283 | marta.milosz@hotmail.com

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018 3

SPIS TREŚCI

1	Wstęp	5
2	Podstawa prawna	6
3	Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce	14
3.1.	Obowiązek sporządzania gminnych programów opieki nad zabytkami	14
3.2.	Definicje	15
3.3.	Sposoby opieki nad zabytkami w świetle przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami	17
3.4.	Opieka nad zabytkami jako zadanie własne gminy	19
4	Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	21
4.1.	Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami	21
4.2.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu	26
5	Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego	34
5.1.	Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy	34
5.2.	Charakterystyka zasobów oraz analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy 50	
5.2.1.	Położenie	50
5.2.2.	Rys historyczny	51
5.2.3.	Zabytki nieruchome – charakterystyka	54
5.2.4.	Zabytki nieruchome – najważniejsze obiekty	55
5.2.5.	Zabytki archeologiczne – charakterystyka	65
5.2.6.	Dziedzictwo niematerialne	66
5.2.7.	Miejsca pamięci	66

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018	4
5.3. Zabytki nieruchome objęte prawnymi formami ochrony	70
5.3.1. Zabytki nieruchome w wojewódzkim rejestrze zabytków	70
5.3.2. Zabytki nieruchome w wojewódzkiej ewidencji zabytków	71
5.3.3. Zabytki ruchome w wojewódzkiej ewidencji zabytków	76
5.3.4. Gminna ewidencja zabytków	77
5.4. Stanowiska archeologiczne objęte prawnymi formami ochrony	87
6 Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy. Analiza SWOT	87
7 Założenia programowe	89
7.1. Priorytety	89
7.2. Kierunki działań i zadania	90
8 Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami	93
9 Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami	94
10 Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami	95

1 WSTĘP

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003, Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) nakłada na gminy obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami. Mówi o tym artykuł 87 ustawy. Głównym beneficjentem realizacji programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców.

Przyjęty przez Radę Gminy w formie uchwały, gminny program opieki nad zabytkami jest elementem polityki samorządowej. Będzie służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

Program opieki nad zabytkami ma pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy. Wskazane w programie działania są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Gminny program opieki nad zabytkami, m.in. poprzez działania edukacyjne, ma też budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości i wspólnych korzeni. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości, wspiera identyfikację jednostki z tzw. małą ojczyzną.

Gminny program opieki nad zabytkami jest opracowywany na 4 lata. Z realizacji programu Wójt co dwa lata sporządza sprawozdanie, które przedstawia Radzie Gminy. Kolejne sporządzane programy opieki powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

2 PODSTAWA PRAWNA

Podstawę prawną sporządzenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami stanowią:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm. w przepisach art.5, art. 6 ust. 1 i art. 86)**

Ochrona zabytków jest konstytucyjnym obowiązkiem państwa i każdego obywatela. Ustawa zasadnicza stanowi fundament systemu ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce:

„Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju (art. 5), (...) stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju (art.6. ust. 1), oraz każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie. Zasady tej odpowiedzialności określa ustawa (art. 86)“.

- **Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, Dz. U. 2013 r., poz. 594.)**

Zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 9 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, zaspokajanie potrzeb wspólnoty należy do własnych zadań gminy. W szczególności zadania własne gminy obejmują zagadnienia związane z ochrona zabytków jak i opieką nad zabytkami.

- **Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami).**

Ustawa stanowi podstawę prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce, określa politykę zarządzania zabytkami oraz wyznacza główne zadania państwa oraz obywateli (właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych). Szczegółowe zapisy określają przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków. Wprowadza pojęcia ochrony i opieki.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

7

Ochrona zabytków (art. 4) polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
- zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
- udaremnienie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
- przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
- kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
- uwzględnienie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Natomiast opieka nad zabytkami (art. 5) sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

- naukowego badania i dokumentowania zabytku;
- prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
- zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
- korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości.

Opiece i ochronie podlegają, bez względu na stan zachowania (art. 6):

- zabytki nieruchome - krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne i ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome – dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje stanowiące zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, wytwory sztuki ludowej, rękodzieła oraz inne obiekty

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

8

etnograficzne, przedmioty upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,

- zabytki archeologiczne –pozostałości terenowe pradziejowego i historycznego osadnictwa, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej. Ochronie ustawodawczej mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Ustawa wskazuje także formy ochrony zabytków (art. 7), do których należą:

- wpis do rejestru zabytków prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie decyzji wydanej przez WKZ z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy;
- uznanie za Pomnik Historii przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego;
- utworzenie parku kulturowego przez Radę Gminy na podstawie uchwały;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. wprowadziła obowiązek sporządzenia przez samorządy programów opieki nad zabytkami. Zgodnie z art. 87 tej Ustawy zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami. Program ten, po uzyskaniu opinii wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, przyjmowany jest odpowiednio przez Sejmik Województwa, Radę Powiatu i Radę Gminy (art. 87.3). Na poziomie powiatu, województwa i gminy program taki sporządza się na okres 4 lat (art. 87.1.), z czego po okresie 2 lat zarząd województwa, powiatu i burmistrz sporządzają sprawozdanie, które odpowiednio przedstawia się Sejmikowi Województwa, Radzie Powiatu lub

Radzie Gminy (art. 87.5), a następnie przekazywane jest Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami (art. 87.6).

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa główne cele gminnych programów opieki nad zabytkami, do których należą:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy w właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;

Program opieki nad zabytkami jest dokumentem uzupełniającym w systemie planowania. Wyznacza cele i określa instrumentarium służące do ich osiągnięcia.

- **Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 1232.)**

Zgodnie z zapisami Ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko sporządzana przy okazji opracowywania polityk, strategii, planów lub programów powinna:

„określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania, (...) na środowisko, a w szczególności na (...) zabytki, jak również w przypadku

odstąpienia od przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, Ustawa nakłada obowiązek sprawdzenia, czy decyzja

o odstąpieniu uwzględnia: (...) „cechy obszaru objętego oddziaływaniem na środowisko, w szczególności obszaru o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego wrażliwe na oddziaływania, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska

lub intensywne wykorzystywanie terenu. Niezwykle ważne są przepisy dotyczące planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i wymagających sporządzenia „raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko”.

Dla ochrony dziedzictwa kulturowego przepis ten jest istotny w kontekście budowy wież telefonii komórkowej oraz stosunkowo nowej inicjatywy, jaką jest budowa farm wiatrowych i ich oddziaływanie na krajobraz kulturowy, a więc przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze.

▪ **Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2012 r. , poz. 647.)**

Ustawa precyzuje, co powinno być uwzględniane podczas sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, a także ustaleniach lokalizacji inwestycji celu publicznego. W istotnym z punktu widzenia opieki nad zabytkami obszarze planowania i zagospodarowania przestrzennego uwzględniania się:

„wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” (art. 1). W studium uwzględniać należy uwarunkowania wynikające ze: (...) „stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej” (art. 10).

Studium oraz plany zagospodarowania przestrzennego powinny określać:

(...) „obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk, obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej”.

Istotne jest nałożenie na wójtów i burmistrzów obowiązków zarówno zawiadomienia m.in. wojewódzkiego konserwatora zabytków o przystąpieniu do sporządzania studiów, planów zagospodarowania przestrzennego i występowania o opinie i wnioski oraz uzgodnienia.

- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity, Dz. U. 2013 r. poz. 1409.)**

Ustawa traktuje zabytki w sposób szczególny i podkreśla fakt, że obiekt budowlany należy projektować i budować zapewniając:

„ochronę obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz obiektów objętych ochroną konserwatorską”.

Wymienione są rodzaje czynności w procesie budowlanym, również w kontekście obiektów wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na obszarze wpisanym do rejestru zabytków, obiektów i obszarów objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a także ujętych w gminnej ewidencji zabytków. Budynek podlegający takiej ochronie prawnej nie wymaga świadectwa charakterystyki energetycznej. W przypadku obiektów wpisanych do rejestru zabytków wymagane jest uzyskanie pozwolenia na remont tych obiektów lub ich rozbiórkę (w tym wypadku dopiero po skreśleniu obiektu z rejestru zabytków przez Generalnego Konserwatora Zabytków). Podobnie jest w przypadku chęci zainstalowania na takim obiekcie tablic i urządzeń reklamowych. Ustawa nakazuje wprost wymóg uzyskania pozwolenia WKZ przed wydaniem pozwolenia na budowę.

- **Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. 2010 r. Nr 102 poz. 651)**

Jednym z wymienionych celów publicznych jest

„(...)opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”.

Kolejne zapisy precyzują, jakie działania wymagają pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to sprzedaż, zamiana, darowizna lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, stanowiących własność Skarbu Państwa (tu wyjątkiem są nieruchomości będące we władaniu Agencji Nieruchomości Rolnych) lub jednostki samorządu terytorialnego oraz wnoszenie tych nieruchomości jako wkładów niepieniężnych do spółek, podział nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków. Ponadto dopuszczono możliwość nałożenia na nabywcę nieruchomości gruntowej, oddawanej w użytkowanie wieczyste, obowiązku (zapisanego w umowie) odbudowy lub remontu położonych na niej zabytkowych obiektów budowlanych. Taki sam obowiązek można nałożyć w decyzji

o ustanowieniu trwałego zarządu.

Ważne dla właściciela zabytku i zarządcy nieruchomości będącej w trwałym zarządzie są zapisy mówiące o obniżce o 50% ceny nieruchomości lub jej części wpisanej do rejestru zabytków, chociaż dopuszczono tu także możliwość podwyższenia lub obniżenia tej bonifikaty oraz o obniżce o 50% opłat z tytułu trwałego zarządu, która to bonifikata również może być podwyższona lub obniżona. Gminie przysługuje prawo pierwokupu w przypadku sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków lub prawa użytkowania wieczystego takiej nieruchomości.

▪ **Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r., poz. 627)**

Ustawa określiła „tereny zieleni” definiuje jako „tereny wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, znajdujące się w granicach wsi o zwartej zabudowie lub miast, pełniące funkcje estetyczne, rekreacyjne, zdrowotne lub osłonowe, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe oraz cmentarze, a także zieleń towarzyszącą ulicom, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom oraz obiektom kolejowymi przemysłowym”. Zezwolenie na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków wydaje WKZ; dotyczy to również drzew owocowych. Ustawodawca posłużył się również pojęciem „wartości historycznych”, „kulturowych”, które są

jednym z czynników ważnych przy tworzeniu parków krajobrazowych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, ustanawianiu pomników przyrody i innych czynnościach.

▪ **Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity, Dz. U. z 2012 r., poz. 406)**

W Ustawie zapisano, że prowadzenie działalności kulturalnej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego o charakterze obowiązkowym, natomiast państwo, jako mecenas, wspiera tę działalność, a minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego może wspomóc finansowo realizację planowanych na dany rok zadań.

Sprawowanie opieki nad zabytkami jest jednym z podstawowych zadań instytucji kultury, szczególnie tych wyspecjalizowanych w opiece nad zabytkami, których celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami. Stąd też szeroko pojęta opieka nad zabytkami niekoniecznie musi oznaczać bezpośrednie czynności przy zabytku, ale również gromadzenie wiedzy o zabytkach, jej udostępnianie poprzez np. organizację wystaw, edukację społeczeństwa dotyczącą ochrony zabytków, uświadomienie istnienia odziedziczonych po dawnych mieszkańcach dóbr kultury, uwrażliwienie na wyjątkowy charakter tego dziedzictwa.

3 UWARUNKOWANIA PRAWNE OCHRONY I OPIEKI NAD ZABYTKAMI W POLSCE

3.1. OBOWIĄZEK SPORZĄDZANIA GMINNYCH PROGRAMÓW OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązek sporządzania gminnych Programów opieki nad zabytkami określa zapis art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). W myśl art. 87. tej ustawy:

1. Zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza na okres 4 lat odpowiednio wojewódzki, powiatowy lub gminny program opieki nad zabytkami.
2. Programy, o których mowa w ust. 1. mają na celu w szczególności:
 - 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
 - 2) uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
 - 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
 - 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
 - 5) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
 - 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
 - 7) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

15

3. Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.
4. Programy, o których mowa w ust. 3, są ogłaszane w wojewódzkim dzienniku urzędowym.
5. Z realizacji programów zarząd województwa, powiatu i wójt (burmistrz, prezydent miasta) sporządza, co 2 lata, sprawozdanie, które przedstawia się odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy.

3.2. DEFINICJE

Z uwagi na konieczność precyzyjnego odnoszenia się w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami do zapisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), przyjęto za ustawą następujące definicje:

1. **zabytek** - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
2. **zabytek nieruchomy** - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt. 1;
3. **zabytek ruchomy** - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt. 1;
4. **zabytek archeologiczny** - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
5. **instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami** – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

16

6. prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
7. prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
8. roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
9. badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba - również programu prac restauratorskich;
10. badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
11. badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
12. historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
13. historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
14. krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;

15. otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków, w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

3.3. SPOSOBY OPIEKI NAD ZABYTKAMI W ŚWIETLE PRZEPISÓW USTAWY Z DNIA 23 LIPCA 2003 R. O OCHRONIE ZABYTKÓW I OPIECE NAD ZABYTKAMI

Według zapisów art. 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) ochrona zabytków polega

w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej, działań mających na celu:

1. zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie;
2. zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków;
3. udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków;
4. przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę;
5. kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków;
6. uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Zgodnie z art. 5 ustawy opieka nad zabytkiem sprawowana przez jego właściciela lub posiadacza polega w szczególności na zapewnieniu warunków:

1. naukowego badania i dokumentowania zabytku;
2. prowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku;
3. zabezpieczenia i utrzymania zabytku oraz jego otoczenia w jak najlepszym stanie;
4. korzystania z zabytku w sposób zapewniający trwałe zachowanie jego wartości;

5. popularyzowania i upowszechniania wiedzy o zabytku oraz jego znaczeniu dla historii i kultury.

W myśl art. 6 ustawy o ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

1. Zabytki nieruchome będące, w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- dziełami architektury i budownictwa, dziełami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

2. Zabytki ruchome będące, w szczególności:

- dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
- kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
- numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
- wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
- materiałami bibliotecznymi, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz. 539, z 1998 r. Nr 106, poz. 668, z 2001 r. Nr 129, poz. 1440 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984),
- instrumentami muzycznymi,
- wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
- przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji;

3. Zabytki archeologiczne będące, w szczególności:

- pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
- cmentarzyskami,
- kurhanami,
- relikdami działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej.

Art. 6 ustawy mówi również, iż ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

W ustawie znajdują się zapisy precyzujące formy ochrony zabytków. Art. 7 ustawy stanowi, że formami ochrony zabytków są:

1. Wpis do rejestru zabytków;
2. Uznanie za pomnik historii;
3. Utworzenie parku kulturowego;
4. Ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

3.4. OPIEKA NAD ZABYTKAMI JAKO ZADANIE WŁASNE GMINY

Obowiązki jednostek samorządowych określają zarówno przepisy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r., Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.), jak również ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity, Dz. U. z 2013 r. poz. 594.).

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami określa obowiązki oraz kompetencje gminy w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Obowiązki są określone m.in. w art. 22, pkt. 4 narzucającym obowiązek prowadzenia gminnej ewidencji zabytków, art. 87 regulującym sporządzenie na okres czteroletni gminnych programów opieki nad zabytkami, oraz w art. 18. i 19. nakazujących

uwzględnianie zapisów tych programów przy sporządzaniu i aktualizacji strategii rozwoju, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania.

Ponadto, w nowelizacji ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia z dnia 18 marca 2010 r., która weszła w życie 5 czerwca 2010 r., do art. 19 dodano ust.1a wskazujący zabytki, których ochrona musi być bezwarunkowo uwzględniona w decyzjach o ustaleniu inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy, decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Są to zabytki wpisane do rejestru wraz z ich otoczeniem oraz zabytki nieruchomości, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

Dodatkowo w artykułach 5, 25, 26, 28, 30, 31, 36, 71 i 72 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zawarte są szczegółowe określenia obowiązków samorządu dla objętych ochroną zabytków, które są własnością gminy lub są w jej posiadaniu.

Art. 81 i 82 regulują możliwość udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru przez organ stanowiący gminy, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Na podstawie art. 96 istnieje także możliwość, aby wojewoda na wniosek wojewódzkiego konserwatora zabytków mógł powierzyć w drodze porozumienia prowadzenie niektórych spraw z zakresu swojej właściwości, w tym: wydawanie decyzji administracyjnych, gminom i powiatom, a także związkom gmin i powiatów, położonym na terenie województwa.

W Ustawie o samorządzie gminnym, w rozdziale 2, określone są zadania odnoszące się wprost lub pośrednio do ochrony zabytków. Art. 6. 1. mówi, że do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów, co za tym idzie również opieka nad zabytkami. Art. 7. 1. doprecyzowuje, że zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, co może się przekładać na działania związane z opieką nad zabytkami w kontekście: ładu przestrzennego, gospodarki

nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej, gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego, kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury, kultury fizycznej i turystyki, zieleni gminnej i zadrzewień, cmentarzy gminnych, utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych, promocji gminy i współpracy z organizacjami pozarządowymi.

4 UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

4.1. STRATEGICZNE CELE POLITYKI PAŃSTWA W ZAKRESIE OCHRONY ZABYTEKÓW I OPIEKI NAD ZABYTEKAMI

Podstawowym dokumentem opisującym strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego powinien być „Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”. Obowiązek jego sporządzenia ustanawiają art. 84 i 86 oraz art. 90. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, natomiast zgodnie z art. 146 dokument ten powinien zostać opracowany w przeciągu 12 miesięcy od momentu wejścia ustawy w życie. W rzeczywistości jednak program wszedł w życie dopiero w roku 2014.

- **Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017 (uchwała Rady Ministrów z dn. 24 czerwca 2014 r.)**

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014–2017 jest programem wieloletnim, w rozumieniu art. 136 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, i stanowi program rozwoju określony w art. 15 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Program wpisuje się w system dokumentów planistycznych państwa, określony w 2009 r. w Planie uporządkowania strategii rozwoju, jako instrument wykonawczy dla Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020. Projekt ustanawia okres realizacji programu na lata 2014-2017. Łączne nakłady na jego realizację wyniosą 26 668 205 zł w okresie 4 lat, w tym 26 037 205 zł z budżetu państwa.

Rolą Krajowego Programu jest tworzenie warunków dla wypracowania rozwiązań modelowych oraz ich upowszechnienie np. poprzez system konferencji i spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast od stopnia zaangażowania tych podmiotów będą zależały realne efekty podejmowanych działań.

Celem głównym krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami jest:

„Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków w rozwoju potencjału kulturowego i kreatywnego Polaków”.

Do jego realizacji opracowana trzy **cele szczegółowe wraz z kierunkami działań** prowadzącymi do ich realizacji:

- **Cel szczegółowy 1.** Wspieranie rozwiązań systemowych na rzecz ochrony zabytków w Polsce. Kierunki działań:
 - Porządkowanie rejestru zabytków nieruchomych (księgi rejestru A i C);
 - Przygotowanie ratyfikacji „Konwencji UNESCO ds. ochrony dziedzictwa podwodnego”;
 - Wypracowanie jednolitych standardów działania konserwatorskiego w odniesieniu do wybranych typów i kategorii zabytków nieruchomych;
 - Wzmocnienie instrumentów ochrony krajobrazu kulturowego;
 - Opracowanie diagnozy prawnej ochrony zabytków ruchomych;
 - Opracowanie kompleksowego raportu o stanie zachowania zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (księgi rejestru A i C);
 - Realizacji badań w ramach AZP na obszarach szczególnie istotnych ze względu na zagrożenia dla dziedzictwa archeologicznego.
- **Cel szczegółowy 2.** Wzmocnienie synergii działania organów ochrony zabytków;
 - Zwiększenie efektywności zarządzania i ochrony zabytków poprzez wdrażanie infrastruktury informacji przestrzennej o zabytkach;

- Wypracowanie standardów pozwalających na lepszy przepływ informacji pomiędzy organami ochrony zabytków a społecznościami żyjącymi w otoczeniu zabytków objętych ochroną;
- Podniesienie jakości procesów decyzyjnych w organach ochrony zabytków;
- Merytoryczne wsparcie samorządu terytorialnego w ochronie zabytków.
- Cel szczegółowy 3. Tworzenie warunków do aktywnego uczestnictwa w kulturze, edukacji na rzecz dziedzictwa kulturowego oraz jego promocji i reinterpretacji;
 - Przygotowanie ratyfikacji „Konwencji ramowej Rady Europejskiej w sprawie znaczenia dziedzictwa kulturowego dla społeczeństwa”, Faro 2005;
 - Wspieranie budowania świadomości społecznej funkcji dziedzictwa kulturowego jako podstawy kształtowania się tożsamości narodowej i społeczności lokalnych;
 - Promocja zasobu dziedzictwa za pośrednictwem internetu;
 - Zwiększanie dostępu do zasobu dziedzictwa i ułatwienie jego odbioru społecznego.

Warto nadmienić, że istotnym rozwiązaniem porządkującym zagadnienia przedstawione w programie i uwzględnionym na każdym etapie prac nad dokumentem są zagadnienia horyzontalne, czyli tematy wiodące, których problematyka została poruszona w co najmniej dwóch obszarach diagnozy oraz dwóch celach szczegółowych. Są to:

- 1) podniesienie sprawności i skuteczności działań organów ochrony zabytków, w tym jakości merytorycznej decyzji administracyjnych (szkolenia, standaryzacja działań, itp.)
- 2) porządkowanie rejestru zabytków oraz stworzenie wiarygodnej metodologicznie diagnozy stanu zachowania zabytków nieruchomych (księgi rejestru A, dotyczące zabytków nieruchomych-architektonicznych oraz C, dotyczące zabytków nieruchomych-archeologicznych)
- 3) zwiększenie uspołecznienia ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; budowanie przez organy ochrony zabytków partnerskich relacji z

obywatelami, jak i propagowanie postaw współodpowiedzialności społecznej za zachowanie zabytków (Współpraca z mediami, wykorzystywanie mediów elektronicznych, konkursy, itp.)

- 4) wdrożenie procesów kształtowania postawy krajobrazowej wśród organów ochrony zabytków;
- 5) zwiększenie zaangażowania samorządów, ze szczególnym uwzględnieniem gmin, w ochronę i opiekę nad zabytkami oraz wzmocnienie zaangażowania społecznego na rzecz ochrony zabytków, w tym propagowanie parków kulturowych (ich stanowienie jest władczą kompetencją rad gmin) jako skutecznej formy ochrony zabytków.

Zagadnienia horyzontalne nie tworzą dodatkowego poziomu w hierarchicznej strukturze dokumentu zgodnie z jego podziałem na cel główny, cele szczegółowe i kierunki działania. W sposób istotny jednak wskazują zagadnienia priorytetowy w obszarze ochrony zabytków.

▪ **Narodowa strategia rozwoju kultury na lata 2004–2013 z perspektywą do roku 2020 r.**

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Łęka Opatowska, jest zbieżny z głównymi zadaniami Programu Operacyjnego nr 9 „Dziedzictwo kulturowe”, do których należy intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych, poprawa stanu zachowania zabytków, zwiększenie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego (w tym także dziedzictwa archeologicznego), kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele inne niż kulturalne, zwiększenie roli zabytków i muzealiów w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych, poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w zakresie ochrony zabytków i ich dokumentacji, zabezpieczenie zabytków, muzealiów i archiwaliów przed skutkami klęsk żywiołowych, kradzieżami i nielegalnym wywozem za granicę oraz na wypadek sytuacji kryzysowej i konfliktu zbrojnego. Główne założenia strategii dokumentu, wytyczające kierunki przy tworzeniu gminnego programu opieki nad zabytkami

to m.in. działania zmierzające do aktywnego zarządzania zasobami materialnego dziedzictwa kulturowego poprzez poprawę stanu zabytków, zwiększenie ich dostępności dla turystów, inwestorów, mieszkańców, m. in. poprzez adaptacje, zwiększenie atrakcyjności regionów poprzez wykorzystanie przez nie wartości wynikających z lokalnego zasobu dziedzictwa kulturowego oraz edukacja i wdrażanie metod nowoczesnego administrowania związane z ochroną i zachowaniem zabytków.

Beneficjentami programu mogą być m.in. samorządowe instytucje kultury i jednostki samorządu terytorialnego. Zadania programu będą realizowane poprzez:

- Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych, realizowany bez udziału środków europejskich, dotyczący bezpośrednio:
 - rewitalizacji historycznych obszarów miejskich;
 - ochrony i zachowania krajobrazu kulturowego wsi;
 - rewitalizacji, rewaloryzacji, konserwacji, renowacji, modernizacji i adaptacji na cele inne niż kulturalne historycznych obiektów i zespołów zabytkowych wraz z ich otoczeniem, w tym zespołów fortyfikacyjnych oraz budowli obronnych, parków i ogrodów;
 - rewaloryzacji i konserwacji zabytków budownictwa drewnianego;
 - rewaloryzacji zabytkowych cmentarzy oraz renowacji, ochronie i zachowaniu miejsc pamięci i martyrologii w kraju i za granicą;
 - prowadzenia badań archeologicznych i zabezpieczenia zabytków archeologicznych;
 - konserwacji zabytków ruchomych (niewchodzących w skład zasobów muzealnych), w tym w szczególności wystroju i historycznego wyposażenia kościołów w kraju i zagranicą;
 - dokumentowania zabytków (w tym badania naukowe i inwentaryzacja) w kraju i za granicą;
 - zabezpieczenia przed skutkami klęsk żywiołowych, zniszczeniem, kradzieżą i nielegalnym wywozem zagranicę zabytków ruchomych i nieruchomych;

- ochrony zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych i konfliktu zbrojnego.
- Priorytet 2. Rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych, realizowany bez udziału środków europejskich, dotyczący bezpośrednio:
 - zakupu dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych;
 - zakupu starodruków i archiwaliów;
 - konserwacji i digitalizacji muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych w kraju i za granicą;
 - wspierania muzealnych pracowni konserwatorskich oraz nowych technik konserwacji zabytków ruchomych;
 - dofinansowania wykonania kopii starodruków i inkunabułów.

4.2. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE WOJEWÓDZTWA I POWIATU

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Łęka Opatowska w trakcie swojego obowiązywania zakłada zgodność z następującymi dokumentami strategicznymi:

- **Program opieki nad zabytkami województwa Wielkopolskiego (Uchwała nr XXXVIII/763/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dn. 28 października 2013 r.)**

Program charakteryzuje dziedzictwo kulturowe Wielkopolski i wyznacza następujące cele strategiczne oraz zadania w ich obrębie:

Cel I. Działania zmierzające do poprawy stanu zachowania zabytków

Opieka nad zabytkami nieruchomymi

1. Poprawa stanu zachowania, modernizacja, rozbudowa i konserwacja obiektów zabytkowych będących własnością Samorządu Województwa.
2. Dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych prowadzonych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków położonych na terenie województwa wielkopolskiego
3. Podejmowanie działań na rzecz upowszechniania wiedzy o źródłach pozyskiwania funduszy na rzecz prac konserwatorskich, restauratorskich

i robót budowlanych przy obiektach wpisanych do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego.

Opieka nad zabytkami ruchomymi

1. Dofinansowanie konserwacji obiektów ruchomych wpisanych do rejestru zabytków znajdujących się na terenie województwa wielkopolskiego.

Opieka nad zabytkami archeologicznymi

1. Kontynuacja archeologicznych badań w jednostkach podległych Samorządowi Województwa Wielkopolskiego.

Opieka nad dziedzictwem niematerialnym

1. Podejmowanie działań związanych z rozpoznawaniem dziedzictwa niematerialnego województwa wielkopolskiego.
2. Gromadzenie wiedzy o regionie, odtwarzanie i upowszechnianie zanikających odrębności regionalnych.

Cel II. Ochrona zabytków z uwzględnieniem krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego.

1. Ochrona stanowisk archeologicznych, obiektów zabytkowych, panoram widokowych, założeń urbanistycznych, dominat krajobrazowych, cennych założeń zieleni, szlaków kulturowych poprzez odpowiednie zapisy w planie wojewódzkim zagospodarowania przestrzennego.

Cel III. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków

1. Wspieranie działań na rzecz wpisania na listę Pomników Historii szczególnie cennych obiektów zabytkowych z terenu województwa.
2. Wspieranie inicjatywy na rzecz wpisania "Pradoliny Noteci" na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego Ludzkości UNESCO.

Cel IV. Promocja dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

28

1. Promocja muzeów prowadzonych przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.
2. Promowanie wiedzy o zabytkach archeologicznych na terenie województwa.
3. Wspieranie inicjatyw promujących Szlak Piastowski.
4. Promocja Wzgórza Lecha w Gnieźnie jako Znak Dziedzictwa Europejskiego.
5. Promocja już istniejących Pomników Historii położonych na terenie województwa.
6. Wspieranie inicjatyw promujących międzynarodowe szlaki kulturowe: św. Jakuba, Cysterski, Romański.
7. Wspieranie Europejskich Dni Dziedzictwa.
8. Wspieranie wydawnictw promujących dziedzictwo wielkopolskie.
9. Wydawanie regionalnych publikacji.
10. Wspieranie wydawania regionalnych publikacji.

Cel V. Upowszechnianie wiedzy o regionie

1. Wspieranie konkursów dla dzieci i młodzieży dotyczących dziedzictwa Wielkopolski.
2. Wspieranie organizacji imprez, widowisk, wydarzeń artystycznych i folklorystycznych, mających na celu promocję bogactwa kulturowego, (w tym niematerialnego dziedzictwa) Wielkopolski.
3. Wspieranie działań edukacyjnych promujących „małe ojczyzny”.

- **Zaktualizowana strategia rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku (Uchwała nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dn. 17 grudnia 2012 r.)**

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2020 określa kierunki, cele i uwarunkowania rozwoju województwa. Wytyczne ze Strategii stanowią podstawę konstrukcji planu zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu stają się one czynnikiem determinującym również zachowanie i poprawę jakości krajobrazu kulturowego i przyrodniczego.

Misją województwa określoną w Strategii jest: „Skupienie wszystkich podmiotów działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia oraz uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych”.

Celem generalnym jest „Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”. Celowi generalnemu podporządkowane są cele strategiczne i cele operacyjne.

Cele strategiczne na lata 2007-2020 to:

1. Dostosowanie przestrzeni do wymagań XXI wieku.
2. Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województw.
3. Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia
4. Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego

W Strategii określone zostały następujące priorytety w zakresie ochrony i wykorzystania istniejących zasobów dziedzictwa kulturowego w województwie wielkopolskim:

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego miasta i obszarów miejskich;
- Zachowanie i wykorzystanie dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego oraz rozwój turystyki;
- Zapewnienie warunków rozwoju duchowego, w tym kształcenia, kultury, podróży, dostępu do informacji, rozwoju różnych form aktywności społecznej;
- Ochrona i kształtowanie środowiska oraz jego zasobów, środowiska kulturowego oraz tożsamości narodowej i regionalnej;
- Rewitalizacja miast, terenów przemysłowych i powojсковych wraz poprawą ogólnodostępnej infrastruktury usług i wypoczynku.

Najbardziej bezpośredni wpływ na opiekę nad zabytkami mają dwa pierwsze cele strategiczne oraz wyszczególnione w nich wybrane cele operacyjne:

1. Cel strategiczny: Dostosowanie przestrzeni do wymagań XXI wieku

Cel ten będzie osiąganý poprzez realizację min. następujących celów operacyjnych:

- Cel operacyjny 1.3. Wzrost znaczenia i zachowania dziedzictwa kulturowego
„Dziedzictwo kulturowe w rozwoju Wielkopolski pełni kilka funkcji. Jest ono czynnikiem integracji społecznej, stanowi instrument promocji regionu oraz przyczynia się do rozwoju gospodarczego, gdyż może być bazą dla turystyki i usług kulturalnych”. Cel ten będzie realizowany poprzez:
 - inwestycje w instytucje kultury;
 - ochronę dorobku kulturowego;
 - wspieranie działań powiększających dorobek kulturalny regionu;
 - promocję aktywności kulturalnej mieszkańców.

Realizacja tego celu ma nie tylko za zadanie wzmoczenie integracji społecznej i promocji regionu, ale również zwiększenie rozwoju gospodarczego poprzez stworzenie bazy dla turystyki i usług kulturalnych.

Monitorowanie osiągniętych powyższych celów strategii i ich ocena w wyżej wymienionym zakresie odbywać się będzie poprzez następujące dane:

- powierzchnia i kubatura odrestaurowanych/zrewaloryzowanych obiektów dziedzictwa kulturowego;
 - liczba uczestniczących w imprezach kulturalnych oraz odwiedzających muzea;
 - liczba nowych i zmodernizowanych obiektów kultury.
- Cel operacyjny 1.8. Restrukturyzacja obszarów o niewłaściwym potencjale rozwojowym

Realizacja tego celu ma wyrównać zróżnicowany poziom poszczególnych regionów. Cel ten będzie realizowany m.in. poprzez:

- rewitalizację dzielnic miast, terenów przemysłowych i powojсковych.

2. Cel strategiczny: Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województw

Cel ten będzie osiąganý poprzez realizację min. następujących celów operacyjnych:

- Cel operacyjny 2.4. Zwiększenie udziału usług turystycznych i rekreacji w gospodarce regionu.

Realizacja tego celu ma przyczynić się do rozwoju usług turystyczno-rekreacyjnych wykorzystujących przyrodnicze, krajobrazowe oraz kulturowe atuty regionu i tym samym przyczynić się do zwiększenia udziału w gospodarce regionu. Cel ten będzie realizowany między innymi poprzez:

- inwestycje w infrastrukturę poprawiającą stan zagospodarowania obszarów atrakcyjnych pod względem turystycznym i rekreacyjnym, z poszanowaniem wymogów ochrony środowiska.

- **Zmiana planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego (Uchwała Nr XLVI/690/10 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dn. 26 kwietnia 2010 r.)**

Podstawowym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest doprowadzenie do zrównoważonego rozwoju całego terytorium województwa między innymi poprzez rozważne zarządzanie obszarem województwa oraz ochronę środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego stanowiące jedno z trzech górnych założeń planu.

Zmiana planu uchwalona w roku 2010 jest kontynuacją Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, przyjętego Uchwałą Nr XLII/628/2001 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dn. 26 listopada 2001 r.)

W treści dokumentu wyrażone zostało uznanie dla wpływu bogactwa kulturowego Wielkopolski oraz elementów dziedzictwa kulturowego składających się na tożsamość kulturową Wielkopolan – np. wartości związane z początkami państwowości polskiej obecne w rejonie Kalisza, Gniezna i Poznania – i niosących ze sobą ważny potencjał w rozwoju rekreacji i turystyki. Plan formułuje liczne ogólne zasady odnoszące się do kształtowania przestrzeni również z uwzględnieniem reguł dotyczących poszanowania dóbr kultury obecnych na obszarze województwa wielkopolskiego.

Jednym z najważniejszych elementów dziedzictwa kulturowego Wielkopolski są zachowane historyczne struktury przestrzenne miast i wsi, które znajdują bezpośrednie odzwierciedlenie w zagospodarowaniu przestrzennym całego regionu. Historycznie pierwsze miasta powstawały z dawnych grodów kasztelańskich i osad targowych. W XIII w. poprzez wprowadzenie powszechnie panujących w Europie norm przestrzennych i gospodarczych, zwanych prawem niemieckim, wykształciły się specyficzne przestrzenie miejskie. Elementami tych przestrzeni stały się rynki i place miejskie, ulice, pasma zieleni, doliny rzeczne, dominanty przestrzenne wież kościołów i ratuszy oraz zabudowa mieszkaniowa i usługowa, kształtowana w kwartałach. Zabytkowe założenia miast i miasteczek z okresu średniowiecznych lokacji, a także te powstałe w późniejszych okresach, są na ogół dobrze zachowane, czytelne w planach i stanowią ogromny dorobek kultury materialnej regionu. Przestrzenie otwarte Wielkopolski posiadają własną rozpoznawalną specyfikę. Jest ona związana nie tylko z fizjonomią terenu – przewaga krajobrazów równinnych, lecz również z tradycyjnie wysoką kulturą rolną. Powszechny w Wielkopolsce typ krajobrazu komponowanego został ukształtowany świadomie, w wyniku działalności człowieka, przy zastosowaniu takich elementów jak: pielęgnowane przez lata aleje przydrożne, pasy zadrzewień śródpolnych i parki dworskie. Podobnie widocznymi w przestrzeni przejawami kultury wsi wielkopolskiej są układy przestrzenne wsi: ulicówki, owalnice, wielodrożnice – z akcentami dominant kościołów oraz tradycyjną zabudową.

Regionalna tożsamość Wielkopolski na przestrzeni wieków tworzona była również dzięki kulturalnemu dziedzictwu mniejszości wyznaniowych, w tym elementy kultury żydowskiej reprezentowane przez licznie zachowane synagogi i cmentarze. Część tego dziedzictwa stanowią również pomniki i tablice pamiątkowe upamiętniające eksterminację ludności żydowskiej w czasie II wojny światowej. Równie istotna dla Wielkopolski była długotrwała obecność protestantyzmu datująca się od XVI w. Zachowane obiekty architektury, będące wyrazem kultury protestanckiej to przede wszystkim zbory oraz cmentarze.

Jedną z istotnych cech określonych w planie, na którą należy położyć szczególny nacisk jest troska o dbanie i sukcesywnie rewaloryzowane środowisko kulturowe wzmacniające poczucie tożsamości z miejscem urodzenia oraz wpływające na podniesienie jakości ładu przestrzennego i przynoszące wymierne korzyści gospodarcze poprzez uzyskiwanie dochodów z turystyki. Najważniejsze nurty działania, mające na celu osiągnięcie optymalnego stanu środowiska kulturowego to:

- ochrona istniejących zasobów materialnych i duchowych;
- kreowanie nowych jakości w obrębie poszczególnych dziedzin składających się na kulturę, a zwłaszcza kreowanie nowej jakości przestrzeni;
- kształtowanie świadomości – upowszechnianie wiedzy o środowisku kulturowym Wielkopolski wśród mieszkańców regionu, kraju i za granicą.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, który operuje w zapisie graficznym skalami o znacznym stopniu ogólności, szczególne znaczenie ma ochrona obszarowa, a więc ochrona całych układów przestrzennych miast i wsi, ochrona krajobrazów kulturowych w parkach kulturowych i w strefach kulturotwórczych, szlaków kulturowych oraz pojedynczych obiektów.

Z zapisanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwo wielkopolskiego zadań za najistotniejsze działania podejmowane w ramach ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego uznano:

- zwiększenie nakładów na ochronę dziedzictwa kulturowego, zarówno w budżecie państwa, jak i w budżetach samorządowych;
- wpisanie do rejestru zabytków wszystkich zachowanych założeń i układów urbanistycznych;
- poszerzenie ewidencji zasobów dziedzictwa kulturowego województwa wielkopolskiego. Konieczne jest umożliwienie publicznego dostępu do ewidencji w formie elektronicznej;
- dalsze prowadzenie archeologicznych badań osadniczych;

- wzbogacanie dokumentacji dotyczącej obiektów dziedzictwa kulturowego, w szczególności: opisów, szkiców, map i opracowań obiektów oraz digitalizacji danych i ich udostępnianie w formie elektronicznej;
- promocję szlaków kulturowych, parków kulturowych, pomników historii, a także obiektów wpisanych na listy dziedzictwa europejskiego;
- podnoszenie wizerunku województwa jako produktu turystycznego, poprzez prawidłową informację turystyczną w celu dotarcia do określonych atrakcji turystycznych.

5 UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

5.1. RELACJE GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI Z DOKUMENTAMI WYKONANYMI NA POZIOMIE GMINY

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Łęka Opatowska wykazuje zgodność z opisanymi poniżej dokumentami strategicznymi i planistycznymi wykonanymi na poziomie gminy.

- **Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska (Uchwała Nr XXXVII/174/09 Rady Gminy Łęka Opatowska z dn. 30 września 2009 r.)**

Studium jest podstawowym dokumentem kreującym politykę przestrzenną gminy. Obok miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego jest aktem planowania przestrzennego i w systemie planistycznym zaliczane jest do aktów planowania ogólnego. Nie jest aktem prawa miejscowego, a więc nie zawiera przepisów powszechnie obowiązujących i nie może być podstawą do wydania decyzji administracyjnych. Ma za to charakter aktu kierownictwa wewnętrznego, obowiązującego w systemie organów gminy. Wiąże wójta, burmistrza, prezydenta miasta przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

i służy koordynacji ustaleń tych planów.

Opracowanie stanowi zmianę „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska” przyjętego uchwałą nr XII/85/99 Rady Gminy Łęka Opatowska z dn. 30 grudnia 1999 r.

Studium w bogaty sposób charakteryzuje gminę i wszystkie jej uwarunkowania, włączając w to dziedzictwo kulturowe. Zwraca uwagę na fakt, że zabytkowe walory obiektów umieszczonych w ewidencji zabytków powinny być uwzględniane

w przypadku modernizacji, remontów lub zmiany funkcji, zaś występowanie stanowisk archeologicznych stwarza pewne ograniczenia we wprowadzaniu różnych sposobów zagospodarowania, jeśli wiążą się one z robotami ziemnymi, ponieważ powoduje to konieczność uzgodnienia realizacji przedsięwzięcia z wojewódzkim konserwatorem zabytków i odpowiedniego zabezpieczenia stanowiska.

Na obszarze gminy Łęka Opatowska występują dwie strefy ochrony konserwatorskiej:

- **Strefa „B”** – obejmuje między innymi: zabytkowe zespoły pałacowo – parkowe, dworsko – parkowe, zabytkowe założenia folwarczne, zespoły sakralne, zabytkowe aleje oraz zespoły osadnicze o historycznym charakterze zabudowy. Na terenie gminy Łęka Opatowska wyznaczono 8 stref ochrony konserwatorskiej typu „B” zlokalizowane w miejscowości: Biadaszki, Trzebień, Łęka Opatowska, Opatów, Siemianice, Siemianice – Wesola, Raków oraz Stogniew.
- **Strefa „OW”** – na terenie gminy Łęka Opatowska wyznaczono 3 strefy ochrony archeologicznej:
 - Biadaszki,
 - Opatów, Szalonka, część obrębu Raków, Łęka Opatowska,
 - Siemianice.

Studium postuluje następujące wytyczne dot. ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

1. **Obiekty zabytkowe, wpisane do rejestru zabytków** - zaleca się dążyć do pełnej rewaloryzacji obiektów wpisanych do rejestru zabytków, obejmując ochroną także ich otoczenie. Wszelkie działania podejmowane przy zabytkach wymagają realizacji zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).
2. **Obiekty zabytkowe - ujęte w ewidencji zabytków:**
 - a) w odniesieniu do budynków:
 - należy zachować ich historyczną formę (bryłę, kształt i geometrię) oraz zastosowane tradycyjne materiały budowlane;
 - realizowana w bezpośrednim sąsiedztwie tych obiektów nowa zabudowa nie powinna naruszać ich zabytkowych walorów;
 - zaleca się chronić, a w przypadku zniszczenia odtwarzać historyczny detal architektoniczny;
 - zaleca się zachować kształt, rozmiary i rozmieszczenie otworów zgodne z historycznym wizerunkiem budynku; zaleca się utrzymać lub odtwarzać w historycznym kształcie oryginalną stolarkę okien i drzwi;
 - w przypadku konieczności przebicia nowych otworów, zaleca się je zharmonizować z zabytkową elewacją budynku;
 - zaleca się chronić zachowany układ i wystrój wnętrz oraz dążyć do jego odtworzenia w tych przypadkach, gdy uległ niekorzystnym zmianom;
 - zaleca się stosować kolorystykę i materiały nawiązujące do tradycyjnych lokalnych rozwiązań, w tym ceramiczne lub tynkowe pokrycie ścian zewnętrznych;
 - elementy elewacyjne instalacji technicznych należy montować z uwzględnieniem wartości zabytkowych obiektów;
 - b) na obszarze stanowisk archeologicznych podjęcie prac ziemnych o charakterze budowlanym, wymagają realizacji zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece

nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);

- c) w odniesieniu do obiektów umieszczonych w ewidencji zabytków, które znajdują się w strefach ochrony konserwatorskiej, dodatkowo obowiązują ustalenia określone dla tych stref;
- d) w odniesieniu do prac rozbiórkowych prowadzonych przy zabytkach należy uzyskać uzgodnienie właściwego wojewódzkiego konserwatora zabytków.

3. Strefa „B” ochrony konserwatorskiej - należy:

- a) zachować zasadnicze elementy historycznego rozplanowania, w tym przede wszystkim linie zabudowy;
- b) adaptować - do nowych potrzeb - zachowane obiekty o walorach zabytkowych;
- c) forma zewnętrzna nowej zabudowy powinna nawiązywać do architektury historycznej i lokalnych tradycji;
- d) wysokość nowej zabudowy powinna nawiązywać do wysokości budynków w sąsiedztwie;
- e) prace projektowe należy realizować zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami);
- f) zaleca się przyznać pierwszeństwo wszelkim działaniom odtworzeniowym i rewaloryzacyjnym, zarówno w przypadku przyrodniczych elementów krajobrazu, jaki w stosunku do historycznej struktury technicznej, instalacji wodnych, sieci komunikacyjnych oraz obiektów zabytkowych znajdujących się w ewidencji zabytków;
- g) zaleca się preferować te inwestycje, które stanowią rozszerzenie już istniejących form zainwestowania terenu, przy założeniu maksymalnego zachowania i utrwalenia istniejących już relacji oraz pod warunkiem, że nie kolidują one z historycznym charakterem obiektu; przy określaniu zasad kształtowania nowej zabudowy należy uwzględnić historyczny charakter istniejącej zabudowy i jej rozplanowania;

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

38

- h) zaleca się eliminować obiekty i ich elementy, które zniekształcają założenie historyczne, m.in. komórki i garaże, a także usuwać inne szpecące i dysharmonizujące obiekty, w tym reklamy, obiekty tymczasowe, błędne nasadzenia zieleni;
- i) zakazuje się prowadzenia nowych napowietrznych linii teletechnicznych i energetycznych, z wyjątkiem podłączeń budynków do istniejących linii napowietrznych.

4. **Strefa ochrony konserwatorskiej „OW” - obserwacji archeologicznej - należy:**

Wszelkie prace ziemne o charakterze budowlanym powinny być prowadzone zgodnie z przepisami odrębnymi – ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 z późniejszymi zmianami).

▪ **Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego**

Gmina Łęka Opatowska posiada 16 sporządzonych i wprowadzonych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Poniższa tabela prezentuje dokładne ich zestawienie.

Tabela 1. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska

Lp.	Tytuł planu	Nr i data Uchwały Rady Gminy Łęka Opatowska	Nr i data Dz. U. Woj. Wlkp.	Wejście w życie MPZP	Utrata mocy obowiązywania MPZP lub jego części
1.	Zmiana w planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska	Uchwała Nr VIII/49/99 z dn. 29 czerwca 1999 r.	Dz. Urz. Nr 60 poz. 1266 z dn. 31 sierpnia 1999 r.	15.09.1999 r.	W części dotyczącej: Piaski, dz. nr 94/3, dz. nr 94/5 od dnia 12.06.2011 r.
2.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Raków, Opatów, Łęka Opatowska, Lipie, Piaski, Biadaszki, Siemianice, Trzebień	Uchwała Nr XXXIII/182/2001 z dn. 19 października 2001 r.	Dz. Urz. Nr 32 poz. 972 z dn. 28 lutego 2002 r.	15.03.2002 r.	W części dotyczącej: Piaski części dz. nr 96/6, 94/10, 94/11 od dnia 12.06.2011 r.

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

39

Lp.	Tytuł planu	Nr i data Uchwały Rady Gminy Łęka Opatowska	Nr i data Dz. U. Woj. Wlkp.	Wejście w życie MPZP	Utrata mocy obowiązywania MPZP lub jego części
3.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsi Siemianice	Uchwała Nr XXXIII/183/2001 z dn. 19 grudnia 2001 r.	Dz. Urz. Nr 32 poz. 973 z dn. 28 lutego 2002 r.	15.03.2002 r.	
4.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Łęka Opatowska, Opatów	Uchwała Nr XXXV/191/2002 z dn. 13 lutego 2002 r.	Dz. Urz. Nr 59 poz. 1669 z dn. 7 maja 2002 r.	22.05.2002 r.	
5.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Piaski, Siemianice	Uchwała Nr XXXV/192/2002 z dn. 13 lutego 2002 r.	Dz. Urz. Nr 77 poz. 1979 z dn. 5 czerwca 2002 r.	20.06.2002 r.	
6.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsiach: Opatów, Trzebień	Uchwała Nr XXXV/193/2002 z dn. 13 lutego 2002 r.	Dz. Urz. Nr 77 poz. 1980 z dn. 5 czerwca 2002 r.	20.06.2002 r.	
7.	Zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Łęka Opatowska we wsi Opatów	Uchwała Nr XXXIX/207/2002 z dn. 28 czerwca 2002 r.	Dz. Urz. Nr 108 poz. 3038 z dn. 22 sierpnia 2002 r.	06.09.2002 r.	

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

40

Lp.	Tytuł planu	Nr i data Uchwały Rady Gminy Łęka Opatowska	Nr i data Dz. U. Woj. Wlkp.	Wejście w życie MPZP	Utrata mocy obowiązywania MPZP lub jego części
8.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów	Uchwała Nr IX/41/2003 z dn. 4 czerwca 2003 r.	Dz. Urz. Nr 125 poz. 2332 z dn. 22 lipca 2003 r.	06.08.2003 r.	
9.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Łęka Opatowska, Zmysłona Słupska	Uchwała Nr IX/42/2003 z dn. 4 czerwca 2003 r.	Dz. Urz. Nr 125 poz. 2333 z dn. 22 lipca 2003 r.	06.08.2003 r.	
10.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Siemianice	Uchwała Nr IX/43/2003 z dn. 4 czerwca 2003 r.	Dz. Urz. Nr 125 poz. 2334 z dn. 22 lipca 2003 r.	06.08.2003 r.	
11.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Piaski	Uchwała Nr XI/59/2003 z dn. 27 sierpnia 2003 r.	Dz. Urz. Nr 164 poz. 3064 z dn. 20 października 2003 r.	04.11.2003 r.	

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

41

Lp.	Tytuł planu	Nr i data Uchwały Rady Gminy Łęka Opatowska	Nr i data Dz. U. Woj. Wlkp.	Wejście w życie MPZP	Utrata mocy obowiązywania MPZP lub jego części
12.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska dla obszaru części wsi Opatów, Łęka Opatowska, Piaski, Raków, Kuźnica Słupska, Siemianice, Lipie	Uchwała Nr XXI/101/2004 z dn. 25 sierpnia 2004 r.	Dz. Urz. Nr 151 poz. 3163 z dn. 25 października 2004 r.	25.11.2004 r.	W części dotyczącej: Piaski, dz. nr 95, od dnia 12.06.2011 r.
13.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska w części wsi Opatów	Uchwała Nr XXXVI/171/2005 z dn. 29 grudnia 2005 r.	Dz. Urz. Nr 28 poz. 708 z dn. 21 lutego 2006 r.	24.03.2006 r.	
14.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Łęka Opatowska, dla obszaru wsi: Opatów, Łęka Opatowska, Raków, Lipie	Uchwała Nr V/24/2007 z dn. 31 stycznia 2007 r.	Dz. Urz. Nr 173 poz. 3771 z dn. 30 listopada 2007 r.	31.12.2007 r.	
15.	Miejscowy Plan zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w obrębie geodezyjnym Piaski w gminie Łęka Opatowska	Uchwała Nr V/26/11 z dn. 23 lutego 2011 r.	Dz. Urz. Nr 130 poz. 2119 z dn. 12 maja 2011 r.	12.06.2011 r.	

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

42

Lp.	Tytuł planu	Nr i data Uchwały Rady Gminy Łęka Opatowska	Nr i data Dz. U. Woj. Wlkp.	Wejście w życie MPZP	Utrata mocy obowiązywania MPZP lub jego części
16.	Miejskowy Plan zagospodarowania przestrzennego dla działki nr ewid. 363 położonej o obrębie geodezyjnym Opatów w gminie Łęka Opatowska	Uchwała Nr XXI/125/2012 z dn. 30 maja 2012 r.	Dz. Urz. poz. 2744 z dn. 20 czerwca 2012 r.	04.07.2012 r.	

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej ustala się, w przypadku wystąpienia zabytków archeologicznych, rozpoczęcie ratowniczych badań wykopaliskowych i postępowania zgodnie z wymogami przepisów odrębnych o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. W strefie obserwacji archeologicznej wszelkie prace ziemne, przed ich rozpoczęciem, wymagają zgłoszenia służbom Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

W przypadku MPZP wprowadzonych przed zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zaleca się dostosowanie zapisów zgodnie z postulowanymi w studium wytycznymi dot. ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

- **Plany odnowy miejscowości**

Plan odnowy miejscowości (POM) jest dokumentem strategicznym, którego celem jest ustalenie priorytetów zadań przeznaczonych do wprowadzania w życie w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej danej miejscowości. Plany opracowywane są wspólnie z mieszkańcami sołectw, tak by realizowane zadania odpowiadały rzeczywistym potrzebom mieszkańców i mogły w pełni wykorzystać istniejący potencjał i szanse rozwoju miejsca, w którym żyją.

- **Plan odnowy miejscowości Biadaszki**

Na terenie miejscowości brakuje obiektów zabytkowych, na uwagę jednak zasługuje kaplica Matki Boskiej Różańcowej, którą pobudowano w 1946 roku w miejsce poprzedniej z I połowy XIX wieku, zniszczonej w czasie II wojny światowej. W 1978 roku podjęto decyzję o rozbudowie kaplicy. Dobudowano

drugą, wyższą, która stała się rodzajem kruchty do małego kościółka. W 1992 roku nastąpiła kolejna rozbudowa, która podobnie jak poprzednie, w dużej części wykonana została społecznie. W budowie aktywnie uczestniczyli mieszkańcy Biadaszek.

Plan formułuje cztery cele strategiczne wraz z przedsięwzięciami planowanymi do podjęcia celem ich realizacji. Poniżej wymieniono jedynie te, które mają związek z rozwojem oferty kulturalnej i turystycznej, planowaniem przestrzennym.

- Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności wsi

- 1.2. Rozbudowa bazy turystycznej

W ramach tego działania należy właściwie wyznaczyć i oznakować szlaki turystyczne. Jednym z zadań jest pilotaż projektu RETROUVANCE przez Leśny Zakład Doświadczalny (ścieżka rekreacyjna, edukacyjna – pomniki przyrody, kapliczki, etc.), którego realizacja powinna znacznie podnieść walory turystyczne i kulturowe obszaru.

- 1.3. Budowa i zagospodarowanie obiektów rekreacji

Na terenie Gminy kończy się Transwielkopolska Trasa Rowerowa - odcinek południowy (TTR-S), który biegnie od Poznania. Na trasie, liczącej blisko 300 km, znajdują się liczne zabytki, jak dwór w Koszutach, zespół pałacowo-dworski w Winnej Górze, pałac w Śmiełowie, zamek w Gołuchowie. Chociaż trasa nie przebiega przez miejscowość Biadaszki, Mieszkańcy uznali to za sprzyjającą okazję do połączenia swojej Miejscowości z wyżej opisaną trasą siecią lokalnych ścieżek i tras rowerowych.

- 1.4. Modernizacja Domu Strażaka

Dom Strażaka jest centralnym miejscem spotkań towarzyskich, kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, w szczególności w miesiącach zimowych. Siedzibę w nim, oprócz Straży Pożarnej, ma również Koło Gospodyń Wiejskich. Budynek jest w złym stanie technicznym i wymaga natychmiastowego remontu.

- Cel strategiczny 2. Rozwój infrastruktury technicznej.

2.7. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Brak aktualnych planów znacznie utrudnia i wydłuża proces inwestycyjny, stąd konieczna jest ich aktualizacja.

▪ Cel strategiczny 3. Rozwój usług społecznych

3.1. Rozwój oferty kulturalnej

Mieszkańcy Biadaszek są relatywnie dobrze zorganizowani i zintegrowani. W miejscowości działają prężnie OSP i KGW. Głównym animatorem życia kulturalnego jest jednak Urząd Gminy, który organizuje szereg imprez na terenie Gminy, w tym również w opisywanej Miejscowości. Mieszkańcy Miejscowości uznali za konieczne sformułowanie projektu, zmierzającego do zwiększenia stopnia integracji społecznej i szeroko rozumianego rozwoju intelektualnego.

W ramach projektu planowane są między innymi:

- Organizacja imprez i festynów wiejskich,
- Organizowanie imprez sportowych,
- Organizowanie kółek zainteresowań dla dzieci.

W organizowaniu działań aktywny udział brać mają istniejące organizacje społeczne w Miejscowości, jak również szkoły i Urząd Gminy.

▪ **Plan odnowy miejscowości Łęka Opatowska**

Dogodne położenie miejscowości Łęka Opatowska przy trasie nr 11 Poznań - Bytom oraz linii kolejowej Poznań - Katowice sprzyja warunkom do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. Niestety w miejscowości Łęka Opatowska brak bazy turystycznej i noclegowej. Ruch rowerowy na terenie miejscowości i poza nią odbywa się wspólnie z ruchem samochodowym. Baza noclegowa w miejscowości nie istnieje. Na terenie miejscowości znajduje się obiekt nieruchomy wpisany do rejestru zabytków. Jest nim Park dworski z 2 poł. XIX w. Na uwagę zasługują również:

- dwór z XIX wieku, gdzie przez wiele lat mieściła się szkoła podstawowa,
- stara szkoła - obecnie dom mieszkalny z XIX w.,

- dworzec kolejowy murowany (niemiecki) z końca XIX w.,
- domy pracowników kolei z 1928 r.,
- dom urzędników celnych - obecnie dom mieszkalny z 1907 r.,
- kaplica murowana z lat 30-tych XX w.

Miejscowość wymaga inwestycji infrastrukturalnych w bazę turystyczną, rekreacyjną, noclegową i gastronomiczną. Konieczne jest wytyczenie bezpiecznych szlaków turystyki pieszej i rowerowej.

Plan formułuje trzy priorytety rozwojowe, z których priorytet 1. Bezpośrednio odnosi się do ochrony dziedzictwa kulturowego:

- Priorytet 1. Podnoszenie atrakcyjności i poprawa dostępu do infrastruktury społeczno-usługowej, kulturalnej i turystyczno-sportowej.

Cel 1. Rozbudowa infrastruktury społecznej

1. Remont zabytkowej szkoły podstawowej (zagospodarowanie na cele użyteczności publicznej);
2. Odnowa zabytkowego parku.

- **Plan odnowy miejscowości Marianka Siemieńska**

W obrębie miejscowości nie występują warte wzmianki obiekty dziedzictwa kulturowego. Zadania i cele sformułowane w ramach priorytetów rozwojowych odwołują się jednak do dziedzictwa niematerialnego:

- Priorytet 3. Promocja miejscowości i aktywizacja mieszkańców

Celem priorytetu jest wykorzystanie uwarunkowań naturalnych w celu promocji i rozwoju miejscowości, poprzez następujące zadania związane z dziedzictwem kulturowym miejscowości:

- Promocja szlaków i ścieżek rowerowych- poprzez zachęcanie do uprawiania turystyki rowerowej;
- Promocja rezerwatów;
- Kulturowanie tradycji.

- **Plan odnowy miejscowości Opatów**

Dogodne położenie miejscowości Opatów przy trasie Nr 11 Poznań -Bytom i drogi nr 450, w dolinie Rzeki Prosnicy sprzyja warunkom do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. Brak jednak bazy turystycznej. Na terenie gminy w miejscowości oddalonej od Opatowa o 4 km, w Siemianicach kończy

się Transwielkopolska Trasa Rowerowa (TTR). łączy ona skrajne powiaty województwa wielkopolskiego - odcinkiem północnym powiat złotowski, odcinkiem południowym powiat kępiński. łączna długość trasy wynosi 480 km. Niestety na obszarze Gminy Łęka Opatowska ruch rowerowy odbywa się razem z ruchem samochodowym. Miejscowość wymaga inwestycji infrastrukturalnych w bazę turystyczną. Konieczne jest wytyczenie bezpiecznych szlaków turystyki pieszej i rowerowej. Należałoby rozwinąć usługi noclegowe i wykorzystać walory przyrodnicze środowiska lokalnego (lasy, rzeka) do turystyki, rekreacji i wypoczynku. Zabytki w miejscowości Opatów ujęte w ewidencji zabytków to min.:

- Kościół w parafialny pw. św. Floriana;
- Budynek szkoły podstawowej;
- Budynek mieszkalny znajdujący się w parku.

Niestety, priorytety rozwojowe Opatowa przewidziane do realizacji w latach 2010-2017 nie odwołują się w pożądanym stopniu do opieki nad zabytkami i rozwoju kulturalnego. Jedynie Priorytet 1. „Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społeczno – usługowej, kulturalnej i turystycznej” oraz sformułowany w jego zakresie Cel 2. „Miejsce i okazje do spotkań mieszkańców” pośrednio przyczyni się do rozwoju kulturalnego poprzez Zadanie 4. „Organizowanie obchodów uroczystości o charakterze patriotycznym – religijnym, okolicznościowym i kulturowym”.

▪ **Plan odnowy miejscowości Piaski**

W miejscowości nie ma obiektów zabytkowych, ani rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Plan formułuje cztery cele strategiczne wraz z przedsięwzięciami planowanymi do podjęcia celem ich realizacji. Poniżej wymieniono jedynie te, które mają związek z rozwojem oferty kulturalnej i turystycznej, planowaniem przestrzennym:

▪ Cel strategiczny 2. Rozwój infrastruktury technicznej.

2.6. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Brak aktualnych planów znacznie utrudnia i wydłuża proces inwestycyjny, stąd konieczna jest ich aktualizacja.

- **Cel strategiczny 3. Rozwój usług społecznych**

- 3.1. Rozwój oferty kulturalnej

Mieszkańcy Biadaszek są relatywnie dobrze zorganizowani i zintegrowani. W miejscowości działają prężnie OSP i KGW. Głównym animatorem życia kulturalnego jest jednak Urząd Gminy, który organizuje szereg imprez na terenie Gminy, w tym również w opisywanej Miejscowości. Mieszkańcy Miejscowości uznali za konieczne sformułowanie projektu, zmierzającego do zwiększenia stopnia integracji społecznej i szeroko rozumianego rozwoju intelektualnego.

W ramach projektu planowane są między innymi:

- Organizacja imprez i festynów wiejskich,
- Organizowanie imprez sportowych,
- Organizowanie kółek zainteresowań dla dzieci.

W organizowaniu działań aktywny udział brać mają istniejące organizacje społeczne w Miejscowości, jak również szkoły i Urząd Gminy.

- **Plan odnowy miejscowości Raków**

Dogodne położenie miejscowości Raków przy kompleksie leśnym Leśnego Zakładu Doświadczalnego w Siemianicach Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, przez który biegną liczne szlaki rowerowe - sprzyja warunkom do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. W lesie znajdują się również dwa z trzech gminnych rezerwatów. Niestety w miejscowości Raków jak i w Gminie Łęka Opatowska brak bazy turystycznej i noclegowej. Konieczne jest wypromowanie szlaków turystyki pieszej i rowerowej biegnących przez miejscowość Raków oraz rezerwatów znajdujących się na terenie lasu. Zabytki w miejscowości Raków ujęte w ewidencji zabytków to min.:

- Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego:
 - Kuźnia,
 - Stodoła folwarczna,
 - Owczarnia,
 - Spichlerz,

- Dom mieszkalny pracowników folwarku.

- Szkoła;
- Kaplica P.W. Najświętszej Marii Panny Częstochowskiej.

W ramach opracowanych priorytetów rozwojowych miejscowości Raków, następujące z nich wraz z celami i zadaniami odwołują się do ochrony dziedzictwa kulturowego:

- Priorytet 3. Dbalność o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe.
Celem priorytetu jest edukacja ekologiczna społeczeństwa i nauka dbałości o dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. W jego ramach określono zadanie 2. Dbalność o obiekty objęte ewidencją zabytków.
- Priorytet 4. Aktywizacja mieszkańców i integracja społeczeństwa.
Celem tego priorytetu jest wykorzystanie potencjału mieszkańców miejscowości i integracja społeczna. Stąd też, promocji dziedzictwa kulturowego może przyczynić się zadanie 1. Organizacja imprez kulturalno-sportowych, patriotycznych, festynów rodzinnych.

- **Plan odnowy miejscowości Siemianice**

Lokalizacja miejscowości Siemianice przy trasie Nr 11 Poznań-Bytom oraz linii kolejowej Poznań-Katowice sprzyja warunkom do rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku. Istniejącą bazę turystyczną należy jednak określić jako słabo rozwiniętą. Na terenie miejscowości znajdują się zabytki architektury wpisane do rejestru zabytków, tj.:

- pałac w Siemianicach;
- spichlerz w Siemianicach;
- dzwonnica przy kościele parafialnym w Siemianicach.

Plan formułuje następujące priorytety rozwojowe, cele i zadania dot. ochrony dziedzictwa kulturowego:

- Priorytet 1. Podnoszenie atrakcyjności infrastruktury społeczno-usługowej, kulturalnej i turystycznej
Cel. 1. Rozbudowa infrastruktury społecznej.
Zadanie 7. odnowienie elewacji zewnętrznej zabytkowego Kościoła Parafialnego pw. św. Idziego.

Plan odnowy miejscowości Trzebień

Plan typuje i opisuje najważniejsze obiekty zabytkowe znajdujące się na terenie Trzebienia i okolic:

- Kaplica w Trzebieniu – postawiona w 1948 roku;
- Dom Pracy Twórczej w Ustroniu;
- Szkoła Podstawowa w Trzebieniu.

Wśród sformułowanych priorytetów rozwojowych, następujące odwołują się do ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego:

▪ Cel strategiczny 1. Zwiększenie atrakcyjności wsi**1.2. Rozbudowa bazy turystycznej.**

W ramach tego działania należy właściwie wyznaczyć i oznakować szlaki turystyczne. Jednym z zadań jest pilotaż projektu RETROUVANCE przez Leśny Zakład Doświadczalny (ścieżka rekreacyjna, edukacyjna – pomniki przyrody, kapliczki, etc.), którego realizacja powinna znacznie podnieść walory turystyczne i kulturowe obszaru.

▪ Cel strategiczny 2. Rozwój infrastruktury technicznej.**2.7. Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego**

Brak aktualnych planów znacznie utrudnia i wydłuża proces inwestycyjny, stąd konieczna jest ich aktualizacja.

▪ Cel strategiczny 3. Rozwój usług społecznych**3.1. Rozwój oferty kulturalnej**

Mieszkańcy Biadaszek są relatywnie dobrze zorganizowani i zintegrowani. W miejscowości działają prężnie OSP i KGW. Głównym animatorem życia kulturalnego jest jednak Urząd Gminy, który organizuje szereg imprez na terenie Gminy, w tym również w opisywanej Miejscowości. Mieszkańcy Miejscowości uznali za konieczne sformułowanie projektu, zmierzającego do zwiększenia stopnia integracji społecznej i szeroko rozumianego rozwoju intelektualnego. W ramach projektu planowane są między innymi:

- Organizacja imprez i festynów wiejskich,
- Organizowanie imprez sportowych,

- Organizowanie kółek zainteresowań dla dzieci.

W organizowaniu działań aktywny udział brać mają istniejące organizacje społeczne w Miejscowości, jak również szkoły i Urząd Gminy.

5.2. CHARAKTERYSTYKA ZASOBÓW ORAZ ANALIZA STANU DZIEDZICTWA I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO GMINY

5.2.1. POŁOŻENIE

Gmina Łęka Opatowska położona jest w południowej części województwa wielkopolskiego przy trasie Poznań - Katowice. Jest pierwszą na południu gminą w Wielkopolsce. Na północnym-wschodzie gmina graniczy z województwem łódzkim - Gmina Wieruszów i Gmina Bolesławiec, na południu z województwem opolskim - Gmina Byczyna. Sąsiedzi w Wielkopolsce to: od zachodu Gmina Trzcinica, z północnego - zachodu Gmina Baranów.

Jej powierzchnia wynosi 77,54 km². W skład gminy wchodzi 12 sołectw, a łączna liczba ludności je zamieszkującej szacowana jest na 5 143 (Dane GUS, 2010 r.).

Teren gminy zakwalifikowany został jako obszar chronionego krajobrazu „Dolina rzeki Prosnny”. Jest to strefa, na której nie można prowadzić żadnej działalności gospodarczej uciążliwej dla środowiska naturalnego. Obszar ten obejmuje północną i południową część gminy należącą do Nadleśnictwa – Leśny Zakład Doświadczalny

Siemianice Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. Usytuowany jest w południowej i północnej części gminy. Tworzą go siedliska borowe, las mieszany, bór bagienny i ols oraz las świeży.

5.2.2. RYS HISTORYCZNY

Najwcześniejsze znane ślady bytności człowieka na terenie gminy pochodzą z epoki brązu, na co wskazują odnalezione pomiędzy łąką Opatowską i Lipiem groby przedhistoryczne. Urny znajdują się obecnie w Muzeum w Poznaniu. Silny rozwój terenów obecnej gminy łąka Opatowska przypadł jednak dopiero na I-IV w n. e., czyli na okres rzymski. Wiadomo, że wzdłuż rzeki Prosny przebiegał ówczesny Szlak Bursztynowy, biegnący do Morza Bałtyckiego. Skutkowało to rozkwitem handlu i osadnictwa, o czym świadczą odnalezione w XIX w. w Szalonce i Opatowie srebrne denary rzymskie z czasów cesarza Trojana oraz kawałki bursztynów.

Pierwsze wzmianki, dotyczące miejscowości gminnych pochodzą z XII w., kiedy to powstał klasztor św. Wincentego w Opatowie. Klasztor ten wystawił kościół pw. św. Floriana. Dokument lokacyjny dla Opatowa został wydany dwa razy. W 1239 roku przez Henryka II Pobożnego, ponownie w 1280 roku na niemieckim prawie wiejskim. W XV wieku Opatów miał przejściowo prawa miejskie. Na rok 1280 datuje się również powstanie miejscowości łąka Opatowska. Powstała ona jako przysiółek wsi Opatów.

W roku 1305 po raz pierwszy wzmiankowana jest wieś Siemianice - jako własność prywatna. Odkopano tu osadę i cmentarzysko ciałopalne z okresu rzymskiego, znaleziono również narzędzia kowalskie, miecz jednosieczny oraz dzban brązowy wykonany w Italii. Od końca XVII w. Siemianice stanowiły ośrodek majątków rodziny Szembeków. Z kolei powstanie miejscowości Trzebień (nazwa wsi według starych podań pochodzi od "wytrzebienia", czyli wycięcia lasów, które porastały ów teren) datuje się na lata po 1370 roku, a w dokumencie z roku 1381 wymienia się miejscowość już jako opustoszałą.

W dokumentach z XIV wieku wspomina się miejscowość Niesób, która położona była na południowy zachód od Kuźnicy Skakawskiej, nad rzeką o tej samej nazwie – można przypuszczać, że to późniejsze Biadaszki. Z konkretną informacją o miejscowości Biadaszki spotykamy się dopiero w zapisach dokumentów z XVII wieku.

W wyniku II rozbioru Polski tereny gminy dostały się pod panowanie pruskie. W drugiej połowie września 1794 roku powstańcy wieluńscy wyzwolili Wieruszów, następnie udali się do dóbr Opatowa i przejęli całkowitą kontrolę nad powiatem ostrzeszowskim, do którego należała ówczesna gmina. Z chwilą przejścia przez powstańców Kępna (9 listopada 1806r) na terenie rozpoczął się okres Księstwa Warszawskiego, które formalnie zostało powołane w sierpniu 1807 roku. Po kongresie wiedeńskim tereny przez 103 lata znajdowały się w zaborze pruskim na granicy zaboru z Królestwem Polskim.

W 1889 roku ziemie powiatu ostrzeszowskiego podzielono na dwie części, terytorium gminy weszło w obręb powiatu kępińskiego. Bardzo duże znaczenie dla rozwoju części miejscowości regionu miało już wtedy usytuowanie w układzie komunikacyjnym przy drodze Kępno - Opatów - Kluczbork. W grudniu 1875 roku została otwarta linia kolejowa Poznań - Kępno - Kluczbork ze stacją w Łęce Opatowskiej. Traktat Wersalski, który wszedł w życie 17 stycznia 1920 roku zmusił Niemców do opuszczenia terenów powiatu. Po odzyskaniu niepodległości powstały liczne organizacje społeczne: Kółka Rolnicze, Towarzystwo Młodych Polek, Towarzystwo Powstańców i Wojaków czy Towarzystwo Gimnastyczne "Sokół".

Na mocy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Sejmik powiatowy w Kępnie uchwalił projekt podziału powiatu na obszary wójtowskie gdzie jednym z obszarów został Opatów. Wójtostwo obejmowało wsie: Lipie, Kuźnica Słupska, Łęka Opatowska, Piaski, Raków, Siemianice, Trzebień, Biadaszki i Podbolesławiec. W Opatowie mieściła się agencja pocztowo – telegraficzna, obsługą miejscowej sieci telefonicznej zajmowały się urzędy pocztowe początkowo w Siemianicach (1927 - 1930), a później w Łęce Opatowskiej (1935). Z dniem 1 września 1939 roku wybuchła II wojna światowa.

Przez okres okupacji hitlerowskiej Niemcy prześladowali miejscową ludność, wiele osób wysiedlono, wysłano do obozów koncentracyjnych i karnych oraz na niewolnicze roboty w głąb Niemiec. W 1945 roku przez okolice Opatowa na zachód przesuwiała się fala niemieckich uchodźców z okolic Wielunia i Częstochowy. W dniach 19 i 20 stycznia wkroczyła 53 brygada pancerna gwardii pod dowództwem pułkownika Wasyla Archipowa niosąc wolność, a jednocześnie grabiąc gospodarzom

konie i wozy. 8 maja 1945 roku nastąpił upragniony koniec II wojny światowej. Po wyzwoleniu spod okupacji hitlerowskiej zachowano na tym terenie przedwojenny układ administracyjny. Opatów był siedzibą gminy i gromady, przynależąc do powiatu kępińskiego i województwa poznańskiego. W roku 1954 miejsce gmin zajęły gromadzkie rady narodowe jako podstawowe ogniwa w podziale administracyjnym kraju (na terenie obecnej gminy działały dwie gromadzkie rady narodowe: w Opatowie i Łęce Opatowskiej). Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu z dniem 1 stycznia 1973 roku siedzibą gminy została Łęka Opatowska, obejmującej swym zasięgiem byłą gromadzką radę narodową w Opatowie i Łęce Opatowskiej. Po wprowadzeniu w życie ustawy z dnia 28 maja 1975 roku gmina Łęka Opatowska znalazła się w granicach nowopowstałego województwa kaliskiego.

W maju 1990 roku Rzeczypospolita Polska reaktywowała samorząd terytorialny jako podstawową formę organizacji lokalnego życia publicznego.

W 1995 roku Rada Gminy Łęka Opatowska podjęła uchwałę w sprawie nadania herbu i barw gminy Łęka Opatowska.

Prostokątna tarcza herbowa jest podzielona pionowo na dwie równe części: prawą i lewą. W prawym polu tarczy herbowej znajduje się wizerunek klęczącego i zarazem modlącego się mnicha nad rzeką w białym habicie ze złotą aureolą wokół głowy i przepasanego sznurem. Uwidoczniony zakonnik symbolizuje św. Wincentego – patrona klasztoru wrocławskiego, do którego wieś Łęka Opatowska należała w 1280 roku. Data ta jest pierwszą znaną w historii wzmianką miejscowości zwaną Opathovce, dotyczącą lokalizacji na niemieckim prawie wiejskim.

W lewym polu tarczy herbowej widoczny wizerunek zielonego drzewa na białym tle, które symbolizuje teraźniejszy charakter gospodarczo – rolniczy Gminy Łęka Opatowska, gdyż na terenie Gminy znajdują się znaczne kompleksy lasów doświadczalnych Uniwersytetu Przyrodniczego z Poznania, w którym leżą trzy rezerwy przyrody. Uwidoczniona w części prawej rzeka symbolizuje Pomiankę, która przepływa przez Łękę Opatowską.

Herb Gminy został nadany Uchwałą nr 29/95 Rady Gminy w Łęce Opatowskiej z dnia 27 września 1995 r.

Flaga Gminy Łęka Opatowska wywodzi się ściśle od barw herbowych zaprojektowanego herbu Gminy. Pierwszy górny pas jest koloru czerwonego, gdyż takim kolorem oznaczone jest tło prawej strony tarczy herbowej. Drugi pas jest biały (podwójnej szerokości co pozostałe pasy) – to kolor godła prawej części i kolor tła lewej części tarczy herbowej, który rozgranicza pasy ciemne. Trzeci pas jest zielony (w środku pasa białego) – symbolizuje godło lewej strony tarczy herbowej tj. zielone drzewo. Czwarty dolny pas jest koloru niebieskiego – symbolizuje kolor rzeki w prawej stronie tarczy herbowej. Trójkątny kanton flagi przy drzewcu jest koloru żółtego, gdyż symbolizuje barwę aureoli i sznura postaci mnicha w prawej stronie tarczy herbowej. Stosunek szerokości flagi do jej długości wynosi 5:8. Flaga Gminy została nadana uchwałą nr 29/95 z dnia 27 września 1995 r.

5.2.3. ZABYTKI NIERUCHOME – CHARAKTERYSTYKA

Architektura mieszkalna na terenie gminy z oczywistych względów stanowi największą część zabytkowej tkanki gminy. Dzieli się ona na dwie główne grupy: zabudowań mieszkalnych jedno- i wielorodzinnych oraz zabudowań o charakterze rezydencjonalnym, występujących pod postacią zespołów dworskich.

Pojedyncze zabudowania datowane są głównie na drugą połowę XIX w. oraz pierwszy kwartał XX w. Ich stan zachowania jest generalnie dobry, konstrukcja murowana lub drewniana. Nie wyróżniają się one formą, zbudowane są najczęściej na planie prostokąta. Budynki murowane w przeważającej większości jedno, maksymalnie dwukondygnacyjne, na elewacjach spotykane pojedyncze elementy ozdobne, e. g. opaski okienne, profilowane gzymsy. Dachy dwuspadowe, kryte dachówką. Obiekty drewniane ze ścianami konstrukcji zrębowej, szalowanymi, czasami tynkowanymi. Dachy dwu i cztero-spadowe.

Na ich tle wyróżniają się obiekty rezydencjonalne: pałace i dwory o wyraźnych cechach stylowych, np. neorenesansowy pałac w Siemianicach z 1835 r., eklektyczny stylistycznie pałacyk myśliwski w Trzebieniu-Ustroniu, obecnie pełniący funkcję Domu Pracy Twórczej, czy dworek w Wesolej z formami neobarokowymi. Obiektom tym towarzyszą inne, będące pozostałością po dawnych założeniach folwarcznych, czy parkowych. Dokładny opis wybranych zabytków nieruchomości znajduje się w

rozdziale 5.2.4. Warty wzmianki jest również zespół stacji kolejowej w Łęce Opatowskiej, obejmujący tzw. Stację polską, stację niemiecką, magazyny oraz domy i budynki gospodarcze pracowników kolei.

5.2.4. ZABYTKI NIERUCHOME – NAJWAŻNIEJSZE OBIEKTY

Wśród obiektów zabytkowych znajdujących się na terenie gminy wyróżniają się:

ŁĘKA OPATOWSKA

- **Park krajobrazowy przy rządówce, ul. Szkolna 4, Łęka Opatowska**

Rejestr zabytków: 726/A z 14.05.1996

Stan własnościowy: własność komunalna (Gmina Łęka Opatowska)

Park krajobrazowy w miejscowości Łęka Opatowska powstał w II połowie XIX. Według wykonanej inwentaryzacji powierzchnia parku wynosi 4,14 ha. Czytelny pierwotny układ przestrzenny. Na terenie parku znajduje się 741 drzew, a wśród nich 31 sztuk to drzewa o dużych wartościach dendrologicznych tak zwane drzewa okazowe. Wyróżnić można: wiązy szypułkowe, lipy drobnolistne, klony pospolite i kasztanowce białe rosnące w obramowaniu parku od strony północnej. W centrum parku znajdują się drobne jesiony wyniosłe. Przy dawnej rządówce przetrwały posadzone symetrycznie daglezie.

W pobliżu można wyróżnić graby pospolite oraz lipy drobnolistne. Średnice niektórych drzew lipowych przekraczają 100 cm, co świadczy o tym, że rosły tutaj przed budową istniejącego dworu. Zachowały się częściowo niektóre drogi parkowe. Park stanowi cenny przykład wkomponowany w otoczenie wsi. Obiekt uznany został za dobro kultury i wpisany w rejestr zabytków pod numerem 726/A na podstawie art. 5 pkt 1, art. 8 ust.1 pkt 2 i art. 14 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o ochronie dóbr kultury i o muzeach.

- **Dom Celny, ul. Akacyjowa 14**

Stan własnościowy: własność prywatna

Dom celny jest budynkiem wzniesionym w na początku lat dwudziestych XX w. Zbudowany na planie prostokąta, nakryty czterospadowym dachem. Elewacja frontowa znajduje się od południa, jest siedmioosiowa, trzy centralne osie podkreśla dodatkowo wystawka o trzech oknach zwieńczona uskokowym murem attykowym. W połaciach dachowych znajdują się lukarny powiekowe po dwie od południa i od północy pojedyncze od wschodu i zachodu.

Budynek skromny detalem i kolorystyką nawiązuje do klasycyzmu, z dachu wystają wysokie kominy, harmonijnie kontrastujące z dachówkowym przykryciem. W elewacjach zastosowano ramowe podziały tworzone przez lizeny i gzyms wieńczący. Wejście znajduje się od północy. Budynek ma użytkowe piwnice. Tworzy stylistyczną całość z budynkiem stacyjnym i domami kolejowymi

- **Dworzec kolejowy, ob. budynek mieszkalny, ul. Dworcowa 1**
Stan własnościowy: własność państwowa (Skarb Państwa, PKP S.A)

Parterowy budynek Dworca Kolejowego powstał w latach dwudziestych XX w. Jest to dawny budynek stacyjny. W okresie II Rzeczypospolitej była to stacja końcowa Polskiej kolei na granicy polsko-niemieckiej. Elewacja frontowa (fasada) jest zwrócona na południowy zachód. Budynek ma plan wydłużonego prostokąta nakryty czterospadowym dachem. Od frontu główne wejście prowadziło przez obszerny ryzalit nakryty dachem z naczółkiem. Wejście zostało zwieńczone półkolem wpisany w trapez. W dachu znajdują się lukarny w formie leżącego prostokąta. Otwory okienne są wydłużone i zamknięte płasko. Wejście flankowane dwoma owalnymi okienkami obecnie zamurowanymi.

- **Rządcówka (dwór), ob. szkoła, ul. Szkolna 4, Łęka Opatowska**
Stan własnościowy: własność komunalna (Gmina Łęka Opatowska)

Rządcówka w Łęce Opatowskiej została wzniesiona latach 70-tych XIX wieku. Jest to parterowy budynek z mieszkalnym poddaszem nakryty dwuspadowym dachem. Elewacja frontowa zwrócona na południe jest dziewięcioosiowa, z trzyosiowym ryzalitem na osi mieszczącym wejście i klatkę schodową. Elewacja zachodnia trzyosiowa na parterze i na piętrze w szczycie uformowany z cegieł okulus, na parterze skrajną południową oś wyznacza blenda, w partii piwnic osie wyznaczają trzy blendy.

Zarówno otwory jak i blendy zamknięte są łukiem odcinkowym. Od wschodu znajduje się przedsionek i wejście do budynku i piwnic. Od północy dostawiono na osi w latach 70-tych XX wieku przybudówkę. Elewacje urozmaicają lizeny pomiędzy oknami, a podziały poziome kamienny cokół, gzymsy podokienne i nad otworami. Szczyty wieńczy spływający na lizeny uskokowy, schodkowy gzyms

uformowany z cegieł. Połacie dachowe są ozdobione ażurową stolarką podobnie szczyt ryzalitu. Od południa znajdują się nakryte dachami pulpitowymi lukarny w połaci dachowej. Wnętrza od wschodu są dwutraktowe (bez przedsionka), w zachodnim skrzydle dwu i półtraktowe. Wejście do nich prowadzi z korytarza. Na osi znajduje się obszerna sień mieszcząca schody na piętro i do piwnic. W większości pomieszczeń zachowała się oryginalna stolarka.

Budynek jest podpiwniczony od wschodu i w części centralnej, stropy na łuku odcinkowym wykonane są z cegieł. Stropy nad parterem to tzw. ślepy pułap. Dach kryty dachówką. Można odtworzyć funkcje poszczególnych kondygnacji i pomieszczeń: w piwnicach była kuchnia i spiżarnia, na parterze znajdowała się część biurowa i „piano nobile”- część reprezentacyjna, na piętrze- sypialnie.

OPATÓW

- **Kościół parafialny pw. Św. Floriana, ul. Poznańska 3, Opatów**
Stan własnościowy: własność wyznaniowa (Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Floriana)

Wzniesiony w 1900 roku. Pseudobazylika z transeptem (nawa poprzeczna) poligonalnie zamkniętym prezbiterium. Przy części południowej (prezbiterialnej) znajdują się kruchty. Elewacja frontowa (fasada) znajduje się od północy, na osi wieża pokryta wielobocznym hełmem, nad skrzyżowaniem naw sygnaturka. Świątynię wzniesiono w stylu neoromańskim- decydują o tym przysadziste proporcje, półkoliste zamknięcia otworów, detal architektoniczny i fryzy

arkadkowe, bleny ciągnące się rzędem w górnej części transeptu. Na osi transeptu znajdują się pięciolistne rozety w uskokowym otworze.

Elewacja z surowej cegły, rozcłonkowane są skarpami i cokołem obiegającym budowlę. Dach nad świątynią dwuspadowy, łamany. W połaciach dachowych umieszczone są lukarny doświetlające przestrzeń nad sklepieniem. Kościół jest sklepiony kolebkowo. Wyposażenie wnętrza świadczy o dawnej i bogatej historii parafii- ołtarze w skrzydłach transeptu pochodzą z epoki baroku.

SIEMIANICE

- **Zespół kościoła parafialnego pw. św. Idziego (kościół, cmentarz z dzwonnica), ul. Kościelna 4, Siemianice**

Rejestr zabytków: 942/Wlkp/A z 22.12.2014

Stan własnościowy: własność wyznaniowa (Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Idziego)

Kościół murowany, z drewnianą sygnaturką, neoromański, pobudowany w latach 1856-1859 z undacji Piotra hr. Szembeka, konsekrowany w 1891 r. Obiekt remontowany wielokrotnie, w latach 1905-1907, 1912, 1920, 1934, 1947, 1955, 1978, 1985 i 2008. Obiekt orientowany, jednonawowy, z węższym, krótkim prezbiterium, zamkniętym półkolistą absydą, ujętym od południa i północy w aneksy zapewne z łozami kolatorskimi na piętrze, i z przylegającymi symetrycznie prostokątnymi niższymi lokalnościami (mieszczącymi zakrystię i schody do krypty), współtworzącymi plan krzyża. Nawa i przęsło prezbiterium z aneksami, i łozami nakryte jednym stromym dachem dwuspadowym. Jednokondygnacyjne lokalności przy aneksach oraz kruchta południowa nakryte stromymi dachami dwuspadowymi. Elewacje otynkowane z zachowanym detalem architektonicznym w postaci gzymsów. Elewacje wraz z cokołem artykułowane lizenami. Elewacje przeprute otworami okiennymi i drzwiowymi, sklepionymi od góry półkoliście i ujętymi w uskokowe opaski. Elewacje zakrystii urozmaicone blendami, a elewacje aneksu z wejściem do krypty Szembeków - tablicami inskrypcyjnymi oraz herbem Szembek. Elewacja frontowa z portalem na osi, ujętymi szkarpami oraz z półkoliście sklepionymi blendami.

Cmentarz na rzucie czworoboku, cały ogrodzony, z murowaną dzwonnicy w części zachodniej. Dzwonnica wzniesiona w stylu klasycystycznym, murowana, tynkowana, na planie kwadratu. Ściany posiadają podziały ramowe, hełm piramidalny. Dzwon odlany został przez Piotra Boczka z Brzegu. Zachodnia elewacja dzwonnicy ustawiona w linii ogrodzenia. Ogrodzenie z południowej strony dzwonnicy to oryginalny, stary mur ogrodzeniowy - ceglany, otynkowany, podzielony filarami na 4 przęsła. Od strony północno-zachodniej i północnej cmentarz ogrodzony nowszym murem ceglany pełnym, ze stalowymi słupkami, otynkowanymi. W północnym odcinku tego muru - brama z furtką do parku pałacowego, prawdopodobnie z 4 ćw. XIX w., o ceglanych ośmiobocznych filarach z dekoracyjnymi zwieńczeniami, z metalowymi, ażurowymi wrotami.

▪ **Pałac Szembeków, ul. Kasztanowa 1, Siemianice**

Rejestr zabytków: 270/A, 682/A, 1394/A z 14.07.1969

Stan własnościowy: własność państwowa (Skarb Państwa, Akademia Rolnicza w Poznaniu, Leśny Zakład Doświadczalny)

Wzniesiony w 1835 roku przez Piotra Szembeka. W 1894 roku został całkowicie przebudowany w stylu neorenesansowym. Jest to budynek piętrowy, podpiwniczony z użytkowym poddaszem. Zbudowany na planie wydłużonego prostokąta, którego oś przebiega na linii północ-południe. Do północnej elewacji przylega węższy i niższy aneks gospodarczy. Główny budynek nakryty jest czterospadowym dachem, nad aneksem dach dwuspadowy. Elewacja frontowa zwrócona na zachód, 11 osiowa, z czego 3 centralne osie zajmuje 4 kolumnowy portyk zbudowany w wielkim porządku. Kolumny podtrzymują obszerną

wystawkę. W elewacji ogrodowej, na osi, znajduje się taras. Naroże budynku, pilastry oraz kolumny zdobi groszkowa rustyka i boniowania.

Wystawka ma 2 okna, ramowe podziały, wolutowe spływy oraz pinakle wieńczące całość. Kolumny podtrzymują fryz zdobiony tryglifami (płytki z trzema zębami) i rozetami. W dachu znajdują się lukarny – po dwie na bokach wystawki. Piętro honorowe (piano nobile) znajduje się na piętrze (świadczy o tym wielkość okien- są większe niż okna na dole). Szczyt aneksu zdobi rozbudowana attyka zwieńczona wolutami i pinaklami (patrz ślimacznica). Układ wnętrz dwutraktowy. W pałacu znajdowały się cenne zbiory rodzinne z XVII-XIX w., stare meble, szafy gdańskie, obrazy szkoły francuskiej z XVII wieku, jak również włoskiej i niderlandzkiej, akwarele Juliusza Kossaka, zbiory starej broni oraz rękopisy min. „Ślubów panieńskich” Aleksandra Fredry. Wśród eksponatów znajdowało się również siodło z odsieczy wiedeńskiej wysadzone drogocennymi kamieniami (min. rubinami), obecnie eksponat znajduje się w Muzeum Narodowym w Krakowie.

Na dzień dzisiejszy z zabytkowego wyposażenia pałacu pozostały kominek, piec i zabytkowa winda do transportu posiłków. Jako ciekawostkę należy podać, iż w pałacu działało centralne ogrzewanie już przed II Wojną Światową. Pałac był miejscem działalności Marii z Fredrów Szembekowej. To ona miała znaczący udział w tworzeniu tutaj ośrodka kultury polskiej. Zgromadziła większość pamiątek odziedziczonych po Fredrach. Pamiątki te zaginęły niestety w czasie okupacji niemieckiej. Aktualnie w pałacu znajduje się Leśny Zakład Doświadczalny Akademii Rolniczej w Poznaniu. W otoczeniu pałacu znajduje się zabytkowy park krajobrazowy i klasycystyczna wozownia. Park o powierzchni 4,49 ha jest pomnikiem przyrody, został urządzony w stylu angielskim.

- **Spichlerz folwarczny, ul. Kościelna, Siemianice**

Rejestr zabytków: 271/A, 683/A z 14.07.1969

Stan własnościowy: własność państwowa (ANR Oddział Terenowy w Poznaniu)

Wybudowany w pierwszej połowie XIX wieku budowany w stylu klasycystycznym. Obiekt jest murowany, tynkowany, piętrowy, na rzucie prostokąta. Ściany posiadają podział ramowy, dach jest mansardowy z naczófkami i dymnikami. Spichlerz zdobią drzwi klepkowe.

- **Kościół parafialny pw. św. Idziego, ul. Kościelna 4, Siemianice**

Stan własnościowy: własność wyznaniowa (Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Idziego)

Pierwotny kościół w Siemianicach był konstrukcji drewnianej, zbudowany przez Jana Siemiańskiego w 1553 roku. Krótco potem został zajęty przez husytów, kacerzy czeskich, którzy wypędzeni z Czech zajęli kościoły w okolicy za wyjątkiem kościoła w Opatowie. Po ich wypędzeniu z Polski stan dawniejszy kościoła

przywrócił w 1621 roku ówczesny patron kościoła Joachim hr. z Tarnowa. Biskup wrocławski poświęcił kościół ponownie w 1623 roku. Świątynię powiększono w 1836 roku, a w 1858 rozebrano. Obecny murowany, neoromański kościół został wzniesiony w latach 1856-58 z fundacji Piotra Szembeka. W 1891 roku kościół został konsekrowany przez biskupa Likowskiego, a w 1906 roku wymalowany przez poznańskiego malarza Lisieckiego. Kościół ma 58 łokci długości, 20 łokci szerokości z babińcem, dwiema zakrystiami i grobowcem pod prezbiterium do chowania zmarłych hrabiów Szembeków. Kościół ma 3 ołtarze, w których znajdują się obrazy olejne pędzla mistrza wrocławskiego Schneidera z 1858 roku przedstawiające św. Idziego, św. Józefa i Matkę Boską Różańcową. Jest świątynią orientowaną (prezbiterium zwrócone na wschód), prezbiterium zamknięte jest płasko na osi, posiada absydę. Elewacja otynkowana, budynek nakryty czerwoną dachówką i blachą. O stylistyce decydują przysadziste proporcje i charakterystyczne dla stylu romańskiego fryzy arkadowe i półkoliste zamknięcia otworów. Naroża świątyni zdobią wieżyczki ze ślepymi arkadami zwieńczone pinaklami.

TRZEBIEŃ-USTRONIE

- **Pałac myśliwski, prewentorium dla dzieci tzw. "Biały Raj", ob. Dom pracy twórczej Dom Pracy Twórczej, Trzebień-Ustronie 73**
Stan własnościowy: własność państwowa (Skarb Państwa, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego)

Budynek wybudowany w 1906 r, na planie podkowy. Leży na skraju lasów opatowskich w odległości 2 km na północ od Opatowa w 3 ha parku otoczonym

lasami. Bryła parterowa, podpiwniczona nakryta dwuspadowym dachem, w szczytach znajdują się po trzy półkoliste zamknięte okienka, w połaciach dachowych obszerne wystawki mieszczące po dwa okna. Na osi skrzydeł bocznych po ich zewnętrznej stronie znajdują się płytkie ryzality. Na złączeniu korpusu głównego i skrzydła wzniesiono cztero – boczną wieżę nakrytą namiotowym daszkiem. W jej górnej części z każdej strony znajdują się dwa okienka.

WESOŁA

- **Dwór**

Stan własnościowy: własność państwowa (Skarb Państwa, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego)

Letnia rezydencja hrabiny Marii z Fredrów Szembekowej. Była ona wnuczką komediopisarza Aleksandra Fredry. Kontynuowała rodzinne, nieprzerwane piarstwo Fredrów - dziadka Aleksandra, ojca Jana Aleksandra, brata Andrzeja. Zastępnęła jako autorka utworów piętnujących przeróżne wynaturzenia życia publicznego i wady narodowe. Stworzyła mecenat artystyczno-naukowy. Protegowała w szczególności Tomasza Lisiewicza - ucznia Jana Matejki. Sam Matejko korzystał z niektórych eksponatów siemieńskiej kolekcji wypożyczonych mu do Krakowa.

5.2.5. ZABYTKI ARCHEOLOGICZNE – CHARAKTERYSTYKA

Poszukiwania stanowisk archeologicznych prowadzone są głównie metodą tzw. badań powierzchniowych, czyli obserwacji powierzchni zaoranych pól wiosną i jesienią. Dodatkowo wykorzystuje się informacje ze źródeł archiwalnych oraz wywiady z mieszkańcami danej miejscowości.

Największym zagrożeniem dla stanowisk archeologicznych są wszelkie prace ziemne, szczególnie prace inwestycyjne obejmujące budowę domów, dróg, wodociągów i melioracji oraz głęboka orka.

W przypadku prowadzenia inwestycji związanych z zabudowaniem i zagospodarowaniem terenu objętego obserwacją archeologiczną, istnieje obowiązek uzyskania przez inwestora uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkich planowanych robót budowlanych wiążących się z wykonaniem prac ziemnych, jeszcze przed wydaniem pozwolenia na budowę lub zgłoszeniem właściwemu organowi. Badania archeologiczne oraz wykonanie ich dokumentacji wykonywane są za pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na koszt osoby fizycznej lub jednostki organizacyjnej realizującej roboty budowlane.

Gmina Łęka Opatowska nie planuje inwestycji związanych pracami ziemnymi, które niosą zagrożenia dla zabytków archeologicznych.

Dokumentacja dotycząca stanowisk archeologicznych na terenie gminy wymaga dokładnego uporządkowania. Z informacji pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, delegatura w Kaliszu, wynika że na terenie gminy znajduje się obecnie 57 osad, 38 punktów (śladów) osadniczych oraz dwa cmentarzyska. Stan badań na lata osiemdziesiąte.

Część przebadanych od tamtego czasu stanowisk nie posiada opracowanych jeszcze kart AZP. W dokumentacji źródłowej znajdują się także błędy związane ze zmianami administracyjnymi, przez co część stanowisk została przypisana błędnie do innych gmin lub miejscowości.

5.2.6. DZIEDZICTWO NIEMATERIALNE

W rozumieniu Konwencji UNESCO, której tekst został przyjęty na 32 sesji w październiku 2003 roku, dziedzictwo niematerialne oznacza praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności – jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową – które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego.

Na terenie gminy Łęka Opatowska nie ma wyodrębnionego Ośrodka Kultury. Animowaniem życia kulturalnego na obszarze całej Gminy, zajmują się pracownicy Referatu Organizacyjnego Urzędu Gminy. Ważną rolę kulturotwórczą ogyrywają organizacje społeczne, takie jak Koła Gospodyń Wiejskich w poszczególnych miejscowościach, Straże Pożarne oraz szkoły.

We wsi Raków funkcjonuje Izba Pamięci Wsi Raków, utworzona w 2004r. w siedzibie stowarzyszenia -Towarzystwa Przyjaciół Rakowa. Izba wyposażona jest w eksponaty związane z dawnym życiem i pracą ludzi na wsi- przedmioty codziennego użytku, meble sypialniane, kuchenne. Eksponaty są darami mieszkańców miejscowości Raków.

Ważną wzmianką jest również Gminna Biblioteka Publiczna w Opatowie z filiami w Łęce Opatowskiej i Siemianicach, propagujących czytelnictwo i pamięć o dziedzictwie kulturowym na terenie gminy.

Ponadto, na terenie gminy regularnie odbywają się wydarzenia kultywujące lokalne i narodowe tradycje, m.in. Noworoczny Koncert Kolęd i Pastoralek – Siemianice, odbywający się w styczniu, Narodowy Dzień Pamięci Żołnierza Wyklętego w Łęce Opatowskiej oraz konkurs krasomówczy, który odbywa się w Siemianicach.

5.2.7. MIEJSCA PAMIĘCI

Na terenie gminy występują także liczne kapliczki oraz inne miejsca pamięci:

GRANICE

- **Kapliczka p.w. Najświętszego Serca Jezusowego** - data powstania 1921 r. (postawiona po powrocie z wojny jako podziękowanie za szczęśliwe ocalenie),

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

67

Kapliczka znajduje się w ogrodzie przydomowym Pana Józefa Kawuli, fundatorem Kapliczki był Pan Maciej Kawula. Kapliczka została przerobiona w 1996 r.

- **Krzyż Przydrożny** - data powstania 1983 r., usytuowany na początku miejscowości, powstał z inicjatywy ks. Mieczysława Gmerka. W 1996 r. Krzyż został przerobiony z drewnianego na blaszany.

KLASAK

- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Częstochowskiej** – data powstania po 1920 r. (postawiona po powrocie z wojny jako podziękowanie za szczęśliwe ocalenie), Kapliczka znajduje się przed domem Państwa Sarnowskich, fundatorem Kapliczki był Pan Franciszek Sarnowski.
- **Krzyż Przydrożny** - data powstania 1983 r., usytuowany przy zabudowaniach Państwa W. S. Konarskich, powstał z inicjatywy ks. Mieczysława Gmerka. W 1996 r. Krzyż został przerobiony z drewnianego na blaszany.

MARIANKA SIEMIĘSKA

- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej** - data powstania po 1920 r. (postawiona po powrocie z wojny jako podziękowanie za szczęśliwe ocalenie), Kapliczka znajduje się przy domu Państwa E.K Idzikowskich, fundatorem Kapliczki był Pan Wojciech Jeziorny.
- **Kapliczka p.w. Najświętszego Serca Maryi** - data powstania 1947 r., (jest to jedyna z Kapliczek postawiona w intencji błagalnej o powrót do zdrowia) Kapliczka znajduje się naprzeciw domu Państwa Mierzwiaków, fundatorem Kapliczki był Pan Józef Rabiega.
- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Licheńskiej** – data powstania po 1920 r. (postawiona po powrocie z wojny jako podziękowanie za szczęśliwe ocalenie), Kapliczka znajduje się przy drodze leśnej łączącej Mariankę z Józefówką. Inicjatorem powstania Kapliczki był robotnik leśny-personalia nieznane. Kapliczka została przerobiona w 1996 r.

OPATÓW

- **Pomnik na cmentarzu w Opatowie** - powstały w 1925 r. Postawiono go ku czci poległych w I wojnie światowej, powstaniach i wojnie 1920 roku. Forma pomnika to obelisk ścięty z wmurowanymi czterema płytami, ukoronowany orłem z rozpostartymi skrzydłami. Napis na płycie głównej: "Poległym za Wolność 1918 – 1920 Dla Ciebie Polsko i Dla Twojej Chwały"

RAKÓW

- **Krzyż Przydrożny** - data powstania początek XX w., usytuowany przy drodze wjazdowej do Rakowa od Strony Siemianic, fundatorem Krzyża była rodzina Szembeków. Krzyż został przerobiony w 1970 r.
- **Krzyż przy Kaplicy** - data powstania początek XX w. Został przerobiony po 1945 r. Obecnie opiekują się nim parafianie.
- **Krzyż Przydrożny** - data powstania 1945r., usytuowany w ogrodzie przydomowym Państwa Kupczaków, fundatorem Krzyża był Pan Jan Trzęsicki. Krzyż został przerobiony z drewnianego na blaszany w 1985 r.
- **Krzyż Przydrożny** - data powstania 1923r., usytuowany przed domem Państwa Winiarskich, fundatorem Krzyża by Pan Piotr Hadryś. Krzyż został przerobiony z drewnianego na blaszany ok. 1970 r.

SIEMIANICE

- **Grób francuskiego żołnierza na cmentarzu parafialnym**, płyta nagrobkowa w kształcie książki o wymiarach 30 x 35cm, grubość 15cm. Treść napisu na płycie: „Tu spoczywa Albert Roualdes żołnierz francuski zmarły 1.X. 1915 w 40-tym roku życia w Rakowie.”
- **Kolumna Św. Floriana** – data powstania ok. XVIII w. , usytuowany przy alei kasztanowej z Siemianic do Lipia, fundatorem Kolumny był hrabia Szembek lub wcześniejsi właściciele ziemscy pałacu w Siemianicach. Po wojnie Kolumna została kilkakrotnie przebudowana, obecnie jest pod opieką Ochotniczej Straży Pożarnej w Siemianicach.

- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej** - data powstania 1935 r., Kapliczka znajduje się w ogrodzie przydomowym, fundatorem Kapliczki był Pan Józef Olszok.
- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej** – data powstania 1963 r., Kapliczka znajduje się w ogrodzie przydomowym na ulicy Żabiej, fundatorami Kapliczki byli Państwo Stanisław i Gertruda Poprawowie.
- **Krzyż Przydrożny**- data powstania XIX w., usytuowany na ul. Chruścińskiej, fundatorem Krzyża był Pan Sroka. W 2000 roku Krzyż został przebudowany z drewnianego na blaszany.
- **Krzyż Przydrożny** - data powstania XIX w., usytuowany przy ogrodzie byłego PGR, fundatorem Krzyża była rodzina Szembeków. W 2000 roku Krzyż został przebudowany z drewnianego na blaszany.
- **Kapliczka p.w. Najświętszego Serca Jezusowego** - data powstania XIX w., Kapliczka znajduje się u wylotu ul. Słonecznej, fundatorem Kapliczki była rodzina Szembeków.
- **Kapliczka z Chrystusem Ukrzyżowanym** - data powstania XIX w., Kapliczka znajduje się naprzeciw domu Państwa Wolnych. W latach 70-tych XX w. została przebudowana.
- **Kapliczka p.w. Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej** - data powstania 1968 r., Kapliczka znajduje się w ogrodzie przy Plebanii, fundatorem Kapliczki był ks. Józef Kainqba.
- **Krzyż przy Kościele Parafialnym** - data powstania ok. roku 45-50 XX w., fundatorem Krzyża był ks. Edward Stankiewicz.
- **Tablica marmurowa na elewacji frontowej kościoła rzymskokatolickiego** w Siemianicach, o wymiarach 120 x 63 cm. Treść napisu na tablicy: „Na pamiątkę Tysiąclecia Chrztu Polski 966 – 1966 Rodakom parafii Siemianice co życie swoje oddali w wojnie 1994 – 1978” oraz „Obrońcom Ojczyzny z lat 1939 – 1945, byłym proboszczom tej parafii ks. Józefowi Krzywoszyńskiemu zamęzonego w Dachau ks. Stanisławowi Hundtowi zamordowanego w Baranowie, ks. Maskymilanowi Szerwendke zamęzonego w Dahau zawsze o nich pamiętający – Parafianie.”

WESOŁA

- **Kapliczka Św. Franciszka z Asyżu**- data powstania 1999r., Kapliczka znajduje się przy alei prowadzącej na Wesołą, fundatorami Kapliczki są Państwo Aleksandra Radomska-Barton i Maciej Barton.

5.3. ZABYTKI NIERUCHOME OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY**5.3.1. ZABYTKI NIERUCHOME W WOJEWÓDZKIM REJESTRZE ZABYTKÓW**

W wojewódzkim rejestrze zabytków figurują 4 wpisy dot. obiektów na terenie gminy Łęka Opatowska. Ich zestawienie wygląda następująco:

Tabela 2. Zabytki nieruchome w wojewódzkim rejestrze zabytków.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Nr rej.	Data wpisu
1.	Łęka Opatowska	Park dworski	2 poł. XIX w.	726/A	14.05.1996
2.	Siemianice	Zespół kościoła parafialnego pw. Św. Idziego (kościół, cmentarz z dzwonnica)	XIX w.	942/Wlkp/A	22.12.2014
3.	Siemianice	Pałac	1835, 1894 r.	682/A 1394/A	14.07.1969 24.02.1973
4.	Siemianice	Spichrz folwarczny	1 poł. XIX w.	683/A	14.07.1969

W związku z reformą administracyjną państwa i utworzeniem z dnia 1 stycznia 1999 roku województwa wielkopolskiego, dzwonnica w Siemianicach, wpisana na podstawie decyzji L. dz. Kl. III-880/217/69 z dn. 14 lipca 1969 r. do rejestru zabytków województwa poznańskiego pod nr 681/a i do rejestru zabytków województwa kaliskiego pod nr rejestru 269/A, oraz zespół kościoła parafialnego w Siemianicach, zostały wpisane do księgi A rejestru zabytków nieruchomości województwa wielkopolskiego pod wspólnym numerem 942/Wlkp/A.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

71

5.3.2. ZABYTKI NIERUCHOME W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

W wojewódzkiej ewidencji zabytków gminy Łęka Opatowska znajduje się 146 obiektów, w poniższym wykazie oznaczonych liczbami porządkowymi dla kolejnych obiektów (kolumna 1) oraz liczbami z wykazu źródłowego (kolumna 2), które uwzględniają przynależność danego obiektu do zespołu (oznaczenia kolejnymi literami alfabetu).

Tabela 3. Zabytki nieruchome w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
1.	1.	Biadaszki	Dom	Biadaszki	44	2 poł. XIX w.
2.	2.	Biadaszki	Dom	Biadaszki	46	1937
3.	3.	Biadaszki	Dom	Biadaszki	58	k. XIX w.
4.	4.	Biały Ług (ob. Opatów)	Budynek Straży Granicznej ob. Dom	Biały Ług	138	ok. 1910
5.	5.	Dobrygość (ob. Biadaszki)	Leśniczówka ob. dom	Dobrygość	75	4 ćw. XIX w.
6.	6.	Dobrygość (ob. Biadaszki)	Dom	Dobrygość	76	XIX/XX w.
7.	7.	Gołąbek (ob. Łęka Opatowska)	Dom	Gołąbek	38	1906 r.
8.	8.	Granice	Dom	Granice	3	ok. 1880 r.
9.	9.	Granice	Dom	Granice	10	ok. 1920 r.
10.	10.	Kąsner (ob. Biadaszki)	Zespół folwarczny	Kąsner	-	-
11.	10a.	Kąsner (ob. Biadaszki)	dworek ob. dom	Kąsner	68	2 poł. XIX w.
12.	10b.	Kąsner (ob. Biadaszki)	obora	Kąsner	-	2 poł. XIX w.
13.	10c.	Kąsner (ob. Biadaszki)	stodoła	Kąsner	-	pocz. XX w.
14.	11.	Kuźnica słupska	szkoła ob. Szkoła podstawowa	Kuźnica słupska	-	4 ćw. XIX w.
15.	12.	Kuźnica słupska	Dom	Kuźnica słupska	6	1935
16.	13.	Kuźnica słupska	Dom	Kuźnica słupska	10	4 ćw. XIX w.
17.	14.	Kuźnica słupska	Dom	Kuźnica słupska	17	1909
18.	15.	Lipie	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Lipie	-	-
19.	15a.	Lipie	stodoła podworska	Lipie	-	k. XIX w.
20.	16.	Lipie	Dom	Lipie	14	1912

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

72

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
21.	17.	Lisiny Słupskie (ob. Zmyślona Słupska)	Dom	Lisiny Słupskie	28	1900
22.	18.	Lisiny Słupskie (ob. Zmyślona Słupska)	Dom	Lisiny Słupskie	31	1900
23.	19.	Łęka Opatowska	Kaplica	Łęka Opatowska	-	I. 30. XX w.
24.	20.	Łęka Opatowska	d. szkoła ewangelicka ob. Dom	Łęka Opatowska	50	4 ćw. XIX w.
25.	21.	Łęka Opatowska	Komora celna ob. Urząd Gminy (?) mieszkania	Łęka Opatowska	60	1907
26.	22.	Łęka Opatowska	Dworzec kolejowy (niemiecki)	Łęka Opatowska	-	1875
27.	23.	Łęka Opatowska	Zespół dworca kolejowego (polski)	Łęka Opatowska	-	1 ćw. XX w.
28.	23a.	Łęka Opatowska	Dworzec kolejowy z komorą celną	Łęka Opatowska	28	1918
29.	23b.	Łęka Opatowska	Dom pracowników kolei	Łęka Opatowska	23	1918
30.	23c.	Łęka Opatowska	Dom pracowników kolei	Łęka Opatowska	24	1918
31.	23d.	Łęka Opatowska	Dom pracowników kolei	Łęka Opatowska	25	1918
32.	24.	Łęka Opatowska	Zespół dworski	Łęka Opatowska	-	-
33.	24a.	Łęka Opatowska	Dwór ob. Szkoła podstawowa	Łęka Opatowska	-	1856-1860 rozb. 1978
34.	24b.	Łęka Opatowska	Park	Łęka Opatowska	-	2 poł. XIX w.
35.	25.	Łęka Opatowska	Dom	Łęka Opatowska	5	I. 20 XX w.
36.	26.	Łęka Opatowska	Dom	Łęka Opatowska	19	I. 20 XX w.
37.	27.	Łęka Opatowska	Dom	Łęka Opatowska	114	1938
38.	28.	Łęka Opatowska	Dom	Łęka Opatowska	121	1938
39.	29.	Łęka Opatowska	Kapliczka przydrożna	Łęka Opatowska	-	XIX w. odbud. Po 1945 r.
40.	30.	Łęka Opatowska	Kuźnia	Łęka Opatowska	-	przed 1939 r.
41.	31.	Opatowiec	Dom	Opatowiec	7	1 ćw. XX w.
42.	Bn.	Opatów	Zespół Kościoła par. p.w. św. Floriana	Opatów	-	1899-90
43.	a.	Opatów	Kościół par. p.w. św. Floriana	Opatów	-	1899-90

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

73

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
44.	b.	Opatów	Ogrodzenie	Opatów	-	pocz. XIX w.
45.	c.	Opatów	Organistówka ob. Dom	Opatów	3	pocz. XX w.
46.	d.	Opatów	Obora	Opatów	-	poł. XIX w.
47.	e.	Opatów	Plebania	Opatów	-	1888 r.
48.	Bn.	Opatów	Zespół d. kościoła ewangelickiego	Opatów	-	-
49.	a.	Opatów	d. kościół ewangelicki ob. Gminny Ośrodek Kultury	Opatów	-	-
50.	b.	Opatów	d. pastarówka, szkoła ewangelicka (?) ob. Przedszkole	Opatów	-	1853 r.
51.	Bn.	Opatów	Cmentarz parafialny	Opatów	-	-
52.	Bn.	Opatów	Szkoła	Opatów	-	1884, rozb. 1914
53.	Bn.	Opatów	Budynek Straży Granicznej ob. Posterunek policji	Opatów	-	4 ćw. XIX w.
54.	Bn.	Opatów	Pozostałości zespołu dworskiego	Opatów	-	-
55.	a.	Opatów	Oficina ob. Poczta i mieszkania	Opatów	226	4 ćw. XIX w.
56.	b.	Opatów	Park	Opatów	-	2 poł. XIX w.
57.	37.	Opatów	Dom	Opatów	23	1928
58.	38.	Opatów	Dom	Opatów	31	4 ćw. XIX w.
59.	39.	Opatów	Dom	Opatów	43	1880
60.	40.	Opatów	Dom	Opatów	49	I. 20 XX w.
61.	41.	Opatów	Dom	Opatów	58	I. 20 XX w.
62.	42.	Opatów	Dom	Opatów	101	1926
63.	43.	Opatów	Dom	Opatów	167	1 ćw. XX w.
64.	44.	Opatów	Dom	Opatów	207	poł. XIX w.
65.	bn.	Opatów	Dom	Opatów	208	XIX w.
66.	45.	Opatów	Dom	Opatów	217	1908
67.	bn.	Opatów	Młyn wodny na Pomiance	Opatów	-	przed 1939 r.
68.	46.	Piaski	Szkoła, ob. Szkoła podstawowa	Piaski	22	k. XIX w.
69.	47.	Piaski	Stajnia przy karczmie	Piaski	9	1 ćw. XX w.
70.	48.	Piaski	Dom	Piaski	20	1925
71.	49.	Raków	Kaplica p.w. NMP Częstochowskiej, pierwotnie kaplica	Raków	-	1863
72.	50.	Raków	Szkoła ob. Szkoła podstawowa	Raków	9	1887
73.	51.	Raków	Zespół folwarczny	Raków	-	-

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

74

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
74.	51a.	Raków	Obora	Raków	-	4 ćw. XIX w.
75.	51b.	Raków	Obora	Raków	-	4 ćw. XIX w.
76.	51c.	Raków	Spichlerz	Raków	-	1 poł XIX w.
77.	51d.	Raków	d. czworak ob. Dom	Raków	80	1893
78.	52.	Raków	Dom	Raków	15	4 ćw. XIX w.
79.	53.	Raków	Dom	Raków	20	I. 20 XX w.
80.	54.	Raków	Dom	Raków	32	1930
81.	55.	Raków	Dom	Raków	38	1942
82.	56.	Raków	Dom	Raków	60	1896
83.	57.	Siemianice	Zespół kościoła par. p.w. św. Idziego	Siemianice	-	-
84.	57a.	Siemianice	Kościół par. p.w. św. Idziego	Siemianice		1856-1857, odnow 1980-1985
85.	57b.	Siemianice	Dzwonnica	Siemianice	-	1807
86.	57c.	Siemianice	Plebania	Siemianice	-	4 ćw. XIX w.
87.	58.	Siemianice	Budynek straży Granicznej ob. Poczta	Siemianice	-	k. XIX w.
88.	59.	Siemianice	Zespół pałacowy	Siemianice	-	-
89.	59a.	Siemianice	Pałac	Siemianice	109	1835 guntownie przeb. 1894
90.	59b.	Siemianice	Rządcówka	Siemianice	103	1 poł XIX w.
91.	59c.	Siemianice	Dom rządcy lub ekonoma ob. Dom	Siemianice	94 lub 105 (?)	ok. 1920 r.
92.	59d.	Siemianice	Czworak ob. Dom	Siemianice	94	k. XIX w.
93.	59e.	Siemianice	Dom wielorodzinny ob. Dom	Siemianice	99	ok. 1920 r.
94.	59f.	Siemianice	Dom wielorodzinny ob. Dom	Siemianice	100	pocz. XX w.
95.	59g.	Siemianice	Czworak ob. Dom	Siemianice	117	pocz. XX w.
96.	59h.	Siemianice	Dom przy wozowni	Siemianice	104	1910
97.	59i.	Siemianice	Dom przy wozowni	Siemianice	105	1899
98.	59j.	Siemianice	Stodoła I	Siemianice	-	4 ćw. XIX w.
99.	59k.	Siemianice	Stodoła II	Siemianice	-	4 ćw. XIX w.
100.	59l.	Siemianice	Spichlerz	Siemianice	-	1 poł XIX w.
101.	59l.	Siemianice	Wozownia	Siemianice	-	1899
102.	59m.	Siemianice	Brama i mur m. parkiem a Cmentarzem	Siemianice	-	1874
103.	59n.	Siemianice	Brama i mur m. parkiem a dziedzińcem	Siemianice	-	ok. 1874
104.	59o.	Siemianice	Park	Siemianice	-	1 poł XIX w.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

75

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
105.	Bn.	Siemianice	Czworak, dom zw. Szkółką Szembeków	Siemianice	96	pocz. XX w.
106.	Bn.	Siemianice	Czworak, dom	Siemianice	97	k. XIX w.
107.	Bn.	Siemianice	Czworak, dom	Siemianice	98	k. XIX w.
108.	Bn.	Siemianice	Czworak, dom	Siemianice	102	-
109.	Bn.	Siemianice	Czworak, dom zw. Domem ogrodnika ob. Os. Zdrowia	Siemianice	103	3/4 ćw. XX w.
110.	Bn.	Siemianice	Gorzelnia	Siemianice	-	1874
111.	60.	Siemianice	Dom	Siemianice	11 i 12	1 poł XIX w.
112.	61.	Siemianice	Dom z piekarnią	Siemianice	64	1906
113.	62.	Siemianice	Dom	Siemianice	74	1894
114.	63.	Siemianice	Dom	Siemianice	75	1938
115.	64.	Siemianice	Dom ob. Szkoła i mieszkania	Siemianice	76	4 ćw. XIX w.
116.	65.	Siemianice	Dom	Siemianice	77	4 ćw. XIX w.
117.	66.	Stogniew	Zespół folwarczny	Stogniew	-	-
118.	66a.	Stogniew	Dwór	Stogniew	1	XIX/XX w.
119.	66b.	Stogniew	Czworak ob. Dom	Stogniew	-	XIX/XX w.
120.	66c.	Stogniew	Czworak ob. Dom	Stogniew	6	pocz. XX w.
121.	66d.	Stogniew	Dom dojarek ob. Magazyn	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
122.	66e.	Stogniew	Obora	Stogniew	-	3 ćw. XIX w.
123.	66f.	Stogniew	Obora	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
124.	66g.	Stogniew	Obora dla bydła służby	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
125.	66h.	Stogniew	Stajnia ob. Obora	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
126.	66i.	Stogniew	Silosy	Stogniew	-	1918
127.	bn	Stogniew	Kapliczka przydrożna	Stogniew	-	-
128.	67.	Szalonka	Dom	Szalonka	25	l. 20 XX w.
129.	68.	Szalonka	Dom przeniesiony z Osieka	Szalonka	40	złoż. 1945 r.
130.	bn	Trzebień	Kapliczka przydrożna	Trzebień	-	-
131.	69.	Trzebień	Szkoła	Trzebień	-	XIX/XX w.
132.	70.	Trzebień	Dom	Trzebień	10	k. XIX w.
133.	71.	Trzebień	Dom	Trzebień	40	l. 20 XX w.
134.	72.	Ustronie (ob. Trzebień)	Zespół pałacowy	Ustronie	-	-
135.	72a.	Ustronie (ob. Trzebień)	Pałacyk myśliwski, później prewentorium	Ustronie	-	1877 r.
136.	72b.	Ustronie (ob. Trzebień)	Jadalnia	Ustronie	-	po 1918
137.	72c.	Ustronie (ob. Trzebień)	Solarium	Ustronie	-	l. 20 XX w.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

76

Lp.	Lp. wg wykazu	Miejscowość	Obiekt	Adres	Nr	Datowanie
138.	72d.	Ustronie (ob. Trzebień)	Budynek gospodarczy	Ustronie	-	I. 20 XX w.
139.	72e.	Ustronie (ob. Trzebień)	Brama	Ustronie	-	k. XIX w.
140.	72f.	Ustronie (ob. Trzebień)	Park	Ustronie	-	2 poł. XIX w.
141.	73.	Wesoła	Zespół dworski	Wesoła	-	-
142.	73a.	Wesoła	Dwór	Wesoła	-	pocz. XX w.
143.	73b.	Wesoła	Park	Wesoła	-	-
144.	74.	Wielisławice (ob. Biadaszki)	Zespół leśniczówki	Wielisławice	-	-
145.	74a.	Wielisławice (ob. Biadaszki)	Leśniczówka	Wielisławice	-	3/4 ćw. XIX w.
146.	74b.	Wielisławice (ob. Biadaszki)	Stodoła	Wielisławice	-	pocz. XX w.

5.3.3. ZABYTKI RUCHOME W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW

W wojewódzkiej ewidencji zabytków ruchomych znajduje się łącznie dziewięć pozycji, obejmujących dziesięć obiektów. Wszystkie znajdują się na terenie Kościoła p.w. św. Floriana w Opatowie.

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ilość	Datowanie	Nr rej.	Data wpisu
1.	Opatów	Boczny ołtarz Matki Boskiej Szkaplerznej, wczesno-barokowy	1	XVII w.	221/B	24.05.1972
2.	Opatów	Boczny ołtarz św. Michała, barokowy z rzeźbioną pasją w zwieńczeniu	1	XVIII w.		
3.	Opatów	Barokowy obraz Matki Boskiej Szkaplerznej, olejny, płótno o wymiarach 70 x 91	1	2 poł. XIX w.		
4.	Opatów	Krucyfiks drewniany, polichromowany, barokowy, o wysokości 90 cm	2	1 poł. XVIII w.		
5.	Opatów	Tabernakulum drewniane, rzeźbione, polichromowane	1	1 poł. XVIII w.		
6.	Opatów	Feretron drewniany, malowany, neobarokowy, z obrazami Wniebowstąpienie i Matki Boskiej Różańcowej (z poł. XIX w.)	1	2 poł. XIX w.		

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

77

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Ilość	Datowanie	Nr rej.	Data wpisu
7.	Opatów	Feretron drewniany, malowany, neorenesansowy, z obrazem Matki Boskiej z dzieciątkiem	1	3 ćw. XIX w.		
8.	Opatów	Feretron drewniany, malowany, z monogramem IHS w zwieńczeniu neorokokowym	1	2 poł. XIX w.		
9.	Opatów	Feretron drewniany, malowany, neorenesansowy	1	3 ćw. XIX w.		

Na uwagę zasługują również elementy wyposażenia dwóch innych obiektów na terenie gminy. Kościół p.w. św. Idziego w Siemianicach posiada trzy ołtarze, w których znajdują się obrazy olejne pędzla mistrza wrocławskiego Schneidera z 1858 roku przedstawiające św. Idziego, św. Józefa i Matkę Boską Różańcową. Od dawna czczony jest też i ma swoją figurę i obraz św. Wojciech.

Z kolei w Pałacu Szembeków w Siemianicach dawniej znajdowały się cenne zbiory rodzinne z XVII-XIX w., stare meble, szafy gdańskie, obrazy szkoły francuskiej z XVII wieku, jak również włoskiej i niderlandzkiej, akwarele Juliusza Kossaka, zbiory starej broni oraz rękopisy min. „Ślubów panieńskich” Aleksandra Fredry. Wśród eksponatów znajdowało się również siodło z odsieczy wiedeńskiej wysadzone drogocennymi kamieniami (m.in. rubinami) - obecnie eksponat znajduje się w Muzeum Narodowym w Krakowie. Na dzień dzisiejszy z zabytkowego wyposażenia pałacu pozostały kominek, piec i zabytkowa winda służąca do transportu posiłków.

5.3.4. GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

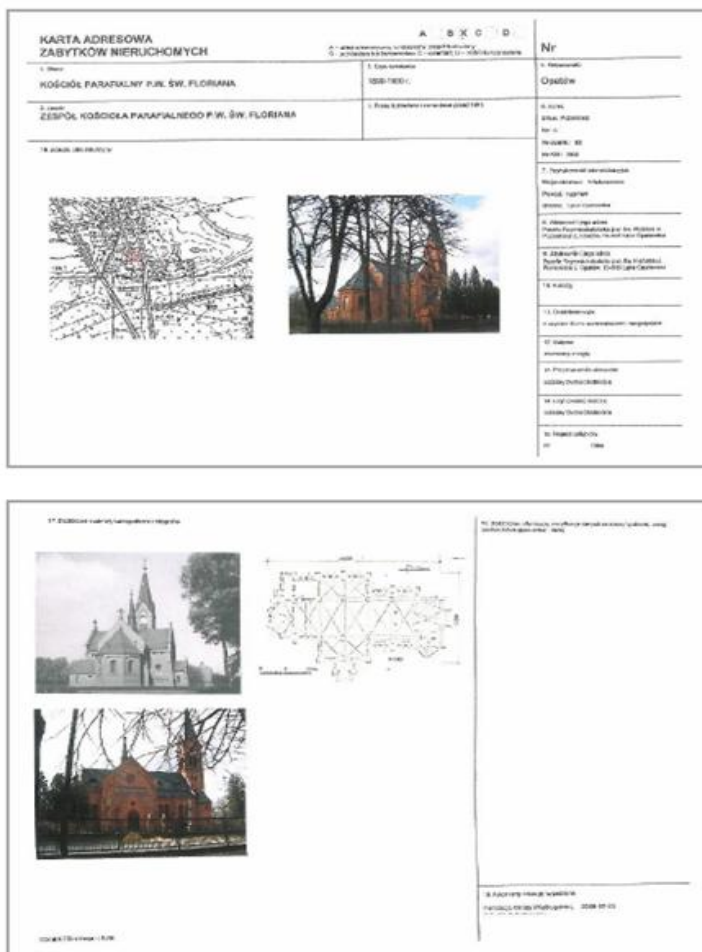
Gminna ewidencja zabytków gminy Łęka Opatowska została wykonana w 2008 r. przez Fundację Wrota Wielkopolski, jeszcze przed nowelizacją ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dn. 18 marca 2010 r., która weszła w życie 5 czerwca 2010 r., a wzmocniła rolę gminnej ewidencji zabytków, czyniąc z niej źródło prawa miejscowego. W ramach nowelizacji do art. 19 dodano ust.1a wskazujący zabytki, których ochrona musi być bezwarunkowo uwzględniona w decyzjach o ustaleniu inwestycji celu publicznego, decyzjach o warunkach zabudowy,

decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzjach o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej oraz decyzjach o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego. Są to zabytki wpisane do rejestru wraz z ich otoczeniem oraz zabytki nieruchomości, znajdujące się w gminnej ewidencji zabytków.

Gminna ewidencja zabytków nie jest formą prawnej ochrony zabytku, jednak istnieje obowiązek uzgodnienia przez właściwy organ architektoniczno–budowlany z organem konserwatorskim decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy (art. 53 i 60 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dn. 27 marca 2003 r. Dz. U. 2003 nr 80 poz. 717) oraz uzgadniania pozwolenia na budowę lub rozbiórkę (ustawa z dnia 7 lipca 1994 r., art. 39 ust. 3 Prawa budowlanego Dz. U. 2010 nr 243 poz. 1623).

Ponadto, zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. (Dz. U. z 2003 r. Nr 162 poz. 1568) oraz Rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dn. 26 maja 2011 r., w sprawie prowadzenia rejestru zabytków krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz. U. nr 113, poz. 661), gminna ewidencja zabytków powinna być prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy. Karty GEZ gminy Łęka Opatowska nie spełniają tego wymogu i mogą wymagać aktualizacji. Aktualizacja musi być prowadzona w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Nie zmienia to jednak faktu, że opracowane zostały rzetelnie na wzorze obejmującym więcej informacji, aniżeli można umieścić na karcie adresowej.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

Rys. 1. Przykładowa karta gminnej ewidencji zabytków gminy Łęka Opatowska, awers i rewers.

Karta GEZ gminy Łęka Opatowska zawiera w szczególności dane umożliwiające określenie zabytku, jego miejsce położenia lub przechowywania, zwięzły opis cech i wartości kulturowych, wskazanie właściciela i posiadacza zabytku oraz form ochrony. Zgodnie z definicją, gminna ewidencja zabytków obejmuje zweryfikowany zbiór obiektów znajdujących się w rejestrze zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz innych, wyznaczonych przez wójta w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. W przypadku stwierdzenia nieistnienia obiektów lub znacznego stopnia przebudowy wójt może złożyć wniosek do Kierownika

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

80

Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Poznaniu delegatury w Kaliszu o wyłączenie obiektów z wojewódzkiej ewidencji zabytków określając powód wyłączenia, co skutkuje też wyłączeniem z gminnej ewidencji.

Poniższa tabela zawiera zestawienie 127 obiektów, dla których w 2008 r. opracowano karty adresowe. Ostateczny kształt zbioru nie został uzgodniony z organem konserwatorskim. Wykaz ten należy zweryfikować pod kątem różnic z wykazem zabytków nieruchomości włączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków, przekazany do gminy 8 listopada 2010 r.

Tabela 4. Zabytki nieruchomości włączone do gminnej ewidencji zabytków gminy Łęka Opatowska.

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
1.	Kuźnica Słupska	Budynek gospodarczy	Zagroda	Kuźnica Słupska	6	I. 30 XX w.
2.	Kuźnica Słupska	Dom	Zagroda	Kuźnica Słupska	6	1935
3.	Kuźnica Słupska	Dom	-	Kuźnica Słupska	17	1909
4.	Kuźnica Słupska	Dom	-	Kuźnica Słupska	10	4 ćw. XIX w.
5.	Kuźnica Słupska	Szkoła	-	Kuźnica Słupska	14	4 ćw. XIX w.
6.	Lipie	Dom	-	Lipie	14	1912
7.	Lipie	Ruiny dworu	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Lipie	34	XVIII/XIX w. 4 ćw. XIX w.
8.	Lipie	Stodoła folwarczna	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Lipie	35	4 ćw. XIX w.
9.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	1	I. 20 XX w.
10.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy	Zagroda	Parkowa	4	ok. 1938 r.
11.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy domu pracowników kolei przy ul. Kolejowej 4	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	4	1928
12.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy domu pracowników kolei przy ul. Kolejowej 6	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	6	1928
13.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy domu pracowników kolei przy ul. Kolejowej 8	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	8	1928

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

81

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
14.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy domu przy ulicy Parcelowej 6	Zespół domu	Parcelowa	6	1938
15.	Łęka Opatowska	Budynek gospodarczy domu przy ulicy Spacerowej 3	Zespół domu	Spacerowa	3	ok. 1938
16.	Łęka Opatowska	d. dworzec kolejowy niemiecki ob. Dworzec	Zespół dawnej stacji kolejowej niemieckiej	Dworcowa	3	1875
17.	Łęka Opatowska	d. dworzec kolejowy polski z urzędem celnym ob. Dom	Zespół stacji kolejowej	Dworcowa	1	po 1918
18.	Łęka Opatowska	d. szkoła ewangelicka ob. Dom	-	Akacyjowa	26	1907
19.	Łęka Opatowska	Dom	-	Parcelowa	12	ok. 1938
20.	Łęka Opatowska	Dom	Zagroda	Parkowa	4	ok. 1938
21.	Łęka Opatowska	Dom	-	Spacerowa	3	ok. 1938
22.	Łęka Opatowska	Dom	-	Brukowa	22	I. 20 XX w.
23.	Łęka Opatowska	Dom	-	Dworcowa	2	I. 20 XX w.
24.	Łęka Opatowska	Dom	-	Parcelowa	6	ok. 1938
25.	Łęka Opatowska	Dom	-	Parcelowa	8	ok. 1938
26.	Łęka Opatowska	Dom	Zespół domu	Słoneczna	12	ok. 1938
27.	Łęka Opatowska	Dom	-	Słoneczna	31	ok. 1938
28.	Łęka Opatowska	dom mieszkalny dla pracowników kolei	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	4	1928
29.	Łęka Opatowska	dom mieszkalny dla pracowników kolei	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	6	1928
30.	Łęka Opatowska	dom mieszkalny dla pracowników kolei	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	8	1928
31.	Łęka Opatowska	dom mieszkalny dla pracowników kolei	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	1	I. 20 XX w.
32.	Łęka Opatowska	Dwór ob. Szkoła	Zespół dworsko-parkowy	Szkolna	4	1 poł. XIX w. l. 1856-1860
33.	Łęka Opatowska	Kapliczka przydrożna p.w. św. Floriana	-	Akacyjowa/Kościelnia	-	I. 30 XX w.
34.	Łęka Opatowska	Komora celna, ob. Dom	Zespół dawnej stacji kolejowej niemieckiej	Akacyjowa	14	k. XIX w.

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

82

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
35.	Łęka Opatowska	Magazyn kolejowy z rampą rozładunkową ob. Magazyn	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	1	I. 20 XX w.
36.	Łęka Opatowska	Magazyn kolejowy ob. Dom	Zespół stacji kolejowej	Kolejowa	1	I. 20 XX w.
37.	Łęka Opatowska	Park dworski	Zespół dworsko-parkowy	Szkolna	4	2 poł. XIX w.
38.	Łęka Opatowska	Stodoła i budynek gospodarczy domu przy ul. Słonecznej 12	Zespół domu	Słoneczna	12	ok. 1938
39.	Marianka Siemieńska	Czworak ob. Dom	Zespół folwarczny	Marianka Siemieńska	28	po 1900
40.	Marianka Siemieńska	Obora folwarczna	Zespół folwarczny	Marianka Siemieńska	-	1 ćw. XX w.
41.	Marianka Siemieńska	Stodoła folwarczna	Zespół folwarczny	Marianka Siemieńska	-	k. XIX w.
42.	Opatów	Budynek gospodarczy przy oficynie dworskiej	Pozostałości zespołu dworskiego	Parkowa	1	4 ćw. XIX w.
43.	Opatów	Budynek straży granicznej ob. Dom	-	Kępińska	8	4 ćw. XIX w.
44.	Opatów	d. oficyna dworska ob. Dom	Pozostałości zespołu dworsko-parkowego	Parkowa	1	3/4 ćw. XIX w.
45.	Opatów	d. pastorałka, szkoła ewangelicka ob. Budynek socjalny	Pozostałości kościoła d. ewangelickiego	Poznańska	57	1853
46.	Opatów	Dom	-	Niska	8a	4 ćw. XIX w.
47.	Opatów	Dom	-	Poznańska	16	1908
48.	Opatów	Dom	-	Poznańska	17	poł. XIX w.
49.	Opatów	Dom	-	Poznańska	43	I. 20 XX w.
50.	Opatów	Dom	-	Poznańska	58	poł. XIX w.
51.	Opatów	Dom	-	Poznańska	73	1926
52.	Opatów	Dom	-	Słoneczna	4	1928
53.	Opatów	Dom	-	Zielona	2	I. 20 XX w.
54.	Opatów	Dom katolicki ob. Dom	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	4 ćw. XIX w.
55.	Opatów	Kościół parafialny p.w. św. Floriana	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	1899-1900
56.	Opatów	Obora plebańska ob. Dom	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	poł. XIX w.

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

83

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
57.	Opatów	Organistówka ob. Dom	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	pocz. XX w.
58.	Opatów	Park dworski	Pozostałości zespołu dworsko-parkowego	Poznańska	-	2 poł. XIX w.
59.	Opatów	Plebania	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	1888
60.	Opatów	Plebański budynek gospodarczy	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Floriana	Poznańska	3	k. XIX w.
61.	Opatów	Szkoła	-	Poznańska	7	1884
62.	Raków	Dom	-	Raków	15	4 ćw. XIX w.
63.	Raków	Dom	-	Raków	20	1902
64.	Raków	Dom	-	Raków	32	1930
65.	Raków	Dom	-	Raków	38	1942
66.	Raków	Dom	-	Raków	60	1896
67.	Raków	Dom mieszkalny dla pracowników folwarku	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	80	1893
68.	Raków	Kaplica p.w. NMP Częstochowskiej	-	Raków	-	1863
69.	Raków	Kuźnia ob. Warsztat	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	-	k. XIX w.
70.	Raków	Owczarnia ob. Chlewnia	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	-	4 ćw. XIX w.
71.	Raków	Spichlerz	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	-	1 poł. XIX w.
72.	Raków	Stodoła folwarczna	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	-	k. XIX w.
73.	Raków	Stodoła folwarczna ob. Magazyn	Pozostałości zespołu dworsko-folwarcznego	Raków	-	4 ćw. XIX w.
74.	Raków	Szkoła	-	Raków	9	4 ćw. XIX w.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

84

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
75.	Siemianice	Brama i mur pomiędzy parkiem i podwórzem folwarcznym	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kasztanowa	1	1874
76.	Siemianice	Brama i mur pomiędzy parkiem i terenem przykościelnym	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kasztanowa	1	4 ćw. XIX w.
77.	Siemianice	Brama wjazdowa do parku	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kasztanowa	1	4 ćw. XIX w.
78.	Siemianice	Budynek gospodarczy	Zespół domu	Kościelna	31	1 ćw. XX w.
79.	Siemianice	Budynek mieszkalny pracowników kolei	Zespół domu	Kościelna	31	1 ćw. XX w.
80.	Siemianice	Budynek strażnicy granicznej, ob. Dom	-	Chróścińska	3	k. XIX w.
81.	Siemianice	Chlewnia, ob. Budynek magazynowy i warsztat	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	k. XIX w.
82.	Siemianice	Czworak ob. Dom	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	17	k. XIX w.
83.	Siemianice	Czworak ob. Dom	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Poznańska	18	pocz. XX w.
84.	Siemianice	Dom	-	Kościelna	3	1894
85.	Siemianice	Dom	-	Kościelna	5	1938
86.	Siemianice	Dom	-	Kościelna	7	4 ćw. XIX w.
87.	Siemianice	Dom	-	Kościelna	9	5 ćw. XIX w.
88.	Siemianice	Dom	-	Zielona	7	1 poł. XIX w.
89.	Siemianice	Dom	-	Zielona	9	1 poł. XIX w.
90.	Siemianice	Dom katolicki	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Szembeków	1	l. 30 XX w.
91.	Siemianice	Dom mieszkalny przy wozowni	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	1899

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

85

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
92.	Siemianice	Dom rządcy lub ekonomy, ochronka, poczta, ob. Dom	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	23/li 2	1920
93.	Siemianice	Dom wielorodzinny pracowników folwarku	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	29	pocz. XX w.
94.	Siemianice	Dom wielorodzinny pracowników folwarku	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	27	1920
95.	Siemianice	Dom woźnicy	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	ok. 1910
96.	Siemianice	Dzwonnica przy kościele parafialnym p.w. św. Idziego	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kościelna	4	1807 (?)
97.	Siemianice	Kościół parafialny p.w. św. Idziego	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kościelna	4	1856-1858
98.	Siemianice	Obora folwarczna 1	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	k. XIX w.
99.	Siemianice	Obora folwarczna 2	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	4 ćw. XIX w.
100.	Siemianice	Pałac	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kasztanowa	1	1835
101.	Siemianice	Ppark pałacowy	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kasztanowa	1	1 poł. XIX w.
102.	Siemianice	Plebania	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kościelna	4	1880
103.	Siemianice	Plebański budynek gospodarczy	Zespół kościoła parafialnego p.w. św. Idziego	Kościelna	4	k. XIX w.
104.	Siemianice	Rządcówka, ob. Dom	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	ok. 1900

Gmina Łęka Opatowska

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

86

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
105.	Siemianice	Spichlerz	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	1 poł. XIX w.
106.	Siemianice	Stodoła folwarczna	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	4 ćw. XIX w.
107.	Siemianice	Stodoła folwarczna 2	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	4 ćw. XIX w.
108.	Siemianice	Wozownia	Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny	Kościelna	-	1899
109.	Stogniew	Czworak ob. Dom	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	5	ok. 1900
110.	Stogniew	Czworak ob. Dom	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	6	ok. 1900
111.	Stogniew	Dom mieszkalny dla dojarek ob. Magazyn i warsztat	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
112.	Stogniew	Dwór ob. Dom	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	1	k. XIX w.
113.	Stogniew	Kapliczka przydrożna	-	Stogniew	-	1 ćw. XX w.
114.	Stogniew	Obora dla bydła służby dworskiej ob. Chlewnie	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
115.	Stogniew	Obora folwarczna (II), ob. Chlewnie	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	-	3/4 ćw. XIX w.
116.	Stogniew	Obora folwarczna (I), ob. Chlewnie	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
117.	Stogniew	Park dworski	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	1	k. XIX w.
118.	Stogniew	Silosy	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	1	1918
119.	Stogniew	Stajnie folwarczne ob. Chlewnie	Zespół dworsko-folwarczny	Stogniew	-	4 ćw. XIX w.
120.	Trzebień	Altana ogrodowa, solarna	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	-	I. 20 XX w.
121.	Trzebień	Brama wjazdowa do parku	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	-	k. XIX w.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

87

Lp.	Miejscowość	Nazwa	Zespół	Adres	Nr	Datowanie
122.	Trzebień	budynek magla-garazu, mieszkanie pałacza, ob. Budynek gospodarczy	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	73	I. 20 XX w.
123.	Trzebień	Budynek służby leśnej, ob. Jadalnia	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	73	1 poł. XIX w.
124.	Trzebień	Pałac myśliwski, prewentorium dla dzieci tzw. "Biały Raj", ob. Dom pracy twórczej	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	73	1877
125.	Trzebień	Park	Zespół pałacowo-parkowy	Trzebień- Ustronie	73	2 poł. XIX w.
126.	Wesoła	Dwór	Zespół dworsko-parkowy	Wesoła	-	pocz. XX w.
127.	Wesoła	Park	Zespół dworsko-parkowy	Wesoła	-	pocz. XX w.

5.4. STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE OBJĘTE PRAWNYMI FORMAMI OCHRONY

Z informacji pozyskanych z Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków, delegatura w Kaliszu, wynika że na terenie gminy znajduje się obecnie 57 osad, 38 punktów (śladów) osadniczych oraz dwa cmentarzyska. Stan badań na lata osiemdziesiąte.

Część przebadanych od tamtego czasu stanowisk nie posiada opracowanych jeszcze kart AZP. W dokumentacji źródłowej znajdują się także błędy związane ze zmianami administracyjnymi, przez co część stanowisk została przypisana błędnie do innych gmin lub miejscowości.

6 OCENA STANU DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY. ANALIZA SWOT.

Analiza SWOT jest heurystyczną techniką analityczną, powszechnie stosowaną we wszystkich obszarach planowania strategicznego jako uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Polega na posegregowaniu posiadanych informacji o danej sprawie na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- S (Strengths) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- W (Weaknesses) – słabe strony: wszystko to co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- O (Opportunities) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- T (Threats) – zagrożenia: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie.

Tabela 5. Analiza SWOT – mocne i słabe strony

Mocne strony	Słabe strony
▪ Opracowane i obowiązujące plany odnowy miejscowości; ▪ Dobrze opracowana gminna ewidencja zabytków obejmująca zabytki nieruchome gminy; ▪ Liczne miejsca pamięci (kapliczki, pomniki) sprzyjające rozwojowi turystyki; ▪ Pozytywna rola kościołów i związków wyznaniowych w dziedzinie ochrony zabytków gminnych; ▪ Istnienie turystycznych tras i szlaków kulturowych przechodzących przez teren gminy, m.in. Turystyczny Szlak Rowerowy "Wrota Wielkopolski", trasy piesze obejmujące najistotniejsze obiekty zabytkowe gminy. ▪ Położenie na obszarze krajobrazu chronionego; ▪ Walory turystyczne, rekreacyjne i przyrodnicze wpisujące się w charakterystykę obszarów chronionych;	▪ Gminna ewidencja zabytków nieruchomych GEZ opracowana w 2009 r., może wymagać aktualizacji ▪ Brak kart stanowisk archeologicznych w gminnej ewidencji zabytków; ▪ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy opracowane w 2009 r., może wymagać aktualizacji. ▪ Brak aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego gminy; ▪ Słabo rozbudowana infrastruktura turystyczna; ▪ Niedostateczna promocja regionu;

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

89

Mocne strony	Słabe strony
▪ Działanie Izby Pamięci wsi Raków jako przykład dużego zaangażowania społeczności lokalnej w ochronę dziedzictwa kulturowego gminy;	

Tabela 6. Analiza SWOT – szanse i zagrożenia

Szanse	Zagrożenia
▪ Realizacja założeń planów odnowy miejscowości; ▪ Wprowadzenie i egzekwowanie polityki ochrony walorów środowiska naturalnego i kształtowania przestrzennego. ▪ Bardzo dobre predyspozycje do rozwoju turystyki, np. przez utworzenie nowych szlaków turystycznych, np. szlaków lokalnych kapliczek połączonych ciągiem spacerowo-rowerowym; ▪ Utworzenie Izby Pamięci w pozostałych sołectwach; ▪ Wsparcie finansowe w kolejnej perspektywie UE 2014-2020 na działania związane z ochroną dziedzictwa kulturowego gminy, w szczególności poprzez realizację prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych prowadzonych przy zabytkach, rozwój szlaków kulturowych, realizację projektów kulturalnych oraz digitalizację zasobów.	▪ Postępująca dekapitalizacja zasobu zabytkowego na terenie gminy; ▪ Niewykorzystanie potencjału turystycznego (turystyki tradycyjnej, pieszej i rowerowej) poprzez niedoinwestowanie infrastruktury: punktów widokowych, bazy noclegowej, ścieżek spacerowych i rowerowych; ▪ Chaos przestrzenny wynikający z braku aktualnych planów zagospodarowania przestrzennego; ▪ Brak środków finansowych na realizację kluczowych inwestycji.

7 ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

7.1. PRIORYTETY

W toku analizy określono trzy priorytety realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

- **Priorytet I.** Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno- gospodarczego gminy.
- **Priorytet II.** Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości lokalnej.
- **Priorytet III.** Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Ich realizacji służyć będą określone dalej kierunki działań oraz zadania, z których Wójt co dwa lata będzie wykonywał sprawozdanie Radzie Gminy. Stąd wskazane jest, aby

gmina względem przyjętych założeń programowych wykazywała postawę operatywną, a nie deklaratywną.

7.2. KIERUNKI DZIAŁAŃ I ZADANIA

Gmina Łęka Opatowska powinna dążyć do jak najefektywniejszego realizowania założonych kierunków działań i zadań. Należy jednak brać pod uwagę fakt, że z racji czteroletniego okresu obowiązywania gminnego programu opieki nad zabytkami, mogą one wymagać aktualizacji w wyniku następujących w tym okresie zmian społeczno-gospodarczych. Jednym z zadań gminy jest odpowiednio szybkie reagowanie i aktualizowanie działań i zadań celem jak najefektywniejszej realizacji założeń programu.

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

91

Tabela 7. Priorytet I – kierunki działań i zadania.

I. Priorytet I. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy			
I.1.	Kierunek działania: Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
1.1.	Odnowienie elewacji kościoła św. Idziego w Siemianicach	Gmina Łęka Opatowska Środki własne, finansowanie zewnętrzne	2015-2018
1.2.	Modernizacja rządcówki w Łęce Opatowskiej	Gmina Łęka Opatowska Środki własne	2015-2018
1.3.	Bieżąca konserwacja miejsc pamięci	Gmina Łęka Opatowska Środki własne	2015-2018
1.4.	Prowadzenie prac porządkowych, pielęgnacyjnych i ewentualnie rewaloryzacyjnych parku w Łęce Opatowskiej.	Gmina Łęka Opatowska Środki własne	2015-2018

Tabela 8. Priorytet II – kierunki działań i zadania.

II. Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego			
II.1.	Kierunek działania: Zintegrowana ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska przyrodniczego		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
1.1.	Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w oparciu o aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne	2015-2018
1.2.	Aktualizacja studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne	2015-2018
1.3.	Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną na mocy MPZP w zakresie wysokości zabudowy, funkcji, kompozycji i charakteru;	Gmina Łęka Opatowska	2015-2018
1.4.	Ochrona walorów krajobrazowych środowiska przyrodniczego gminy.	Gmina Łęka Opatowska	2015-2018
II.2.	Kierunek działania: Rozszerzenie zasobu i ochrony dziedzictwa kulturowego gminy		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania Kwota dofinansowania	Termin realizacji
2.1.	Wykonanie aktualizacji gminnej ewidencji zabytków o obiekty wskazane przez gminę lub wytypowane do włączenia na podstawie weryfikacji terenowej.	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne	2015-2018
2.2.	Opracowanie kart stanowisk archeologicznych i włączenie ich do gminnej ewidencji zabytków	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne	2015-2018
II.3.	Kierunek działania: Ochrona ładu przestrzennego gminy		
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji

Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2015 – 2018

92

II. Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego			
3.1.	Rozpoznanie granic układów ruralistycznych i objęcie ich ochroną na mocy planów miejscowych	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne gminy	2015-2018

Tabela 9. Priorytet III – kierunki działań i zadania.

III. Priorytet III. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego			
III.1. Kierunek działania: Szeroki dostęp do informacji o dziedzictwie kulturowym gminy			
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
1.1.	Udostępnienie informacji o zasobie zabytkowym gminy na stronie internetowej www.leka-opatowska.pl lub innej, dedykowanej	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne gminy	2015 r.
III.2. Kierunek działania: Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej			
	Zadania	Wykonawca Źródło finansowania	Termin realizacji
2.1.	Doinwestowanie turystyki pieszej i rowerowej w gminie	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne gminy, Środki zewnętrzne	2015-2018
2.2.	Stworzenie ścieżek rowerowych i spacerowych obejmujących najciekawsze przykłady dziedzictwa kulturowego gminy	Gmina Łęka Opatowska, Środki własne gminy, Środki zewnętrzne	2015-2018

8 INSTRUMENTARIUM REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Realizacja programu będzie się odbywać poprzez wskazanie zadania na rzecz osiągnięcia priorytetów w nim przyjętych. Podstawę niniejszego instrumentarium stanowią obowiązujące przepisy prawne i zawarte w nich regulacje dotyczące instrumentów prawno- ekonomicznych i finansów publicznych.

Do wykonania zadań zawartych w Gminnym programie opieki nad zabytkami gminy Łęka Opatowska będą pomocne następujące instrumenty:

- prawne – wynikające z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, stref ochrony konserwatorskiej, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- finansowe - obejmujące między innymi finansowanie prac konserwatorskich, remontowych i archeologicznych, udzielanie dotacji na finansowanie prac konserwatorskich i restauratorskich, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;
- koordynacji, obejmujące między innymi realizacje zapisów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w dokumentach strategicznych województwa wielkopolskiego;
- społeczne, obejmujące między innymi działania edukacyjne promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi;
- kontrolne, obejmujące między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9 ZASADY OCENY REALIZACJI PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Gminna ewidencja zabytków gminy Łęka Opatowska przygotowana została na podstawie art 22 Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o Ochronie Zabytków i Opiece nad Zabytkami. Obiekty kwalifikowane są do włączenia do tworzonej ewidencji na podstawie wartości estetycznych i stanu zachowania elementów zabytkowych. Wykonana została dokumentacja fotograficzna wszystkich wartościowych pod względem wartości artystycznej obiektów.

Gminny program opieki nad zabytkami gminy Łęka Opatowska, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostanie przedstawiony Radzie Gminy w celu przyjęcia go uchwałą. Program został opracowany na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego. Co dwa lata Wójt będzie sporządzał sprawozdania z realizacji zadań Programu i przedstawiał je Radzie Gminy.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

10 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI

Obowiązującym wyznacznikiem sposobu finansowania opieki nad zabytkami są zasady zawarte w rozdziale 7. ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.). Nakładają one obowiązek finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku na osobę fizyczną, lub inną jednostkę organizacyjną w tym także na jednostki z sektora finansów publicznych, posiadające tytuł prawny do zabytku. Zadania związane z opieką nad zabytkami mogą być finansowane m.in. z następujących źródeł:

- Budżet gminy Łęka Opatowska, na podstawie Uchwały Nr XXVII/131/08 Rady Gminy Łęka Opatowska z dnia 22 grudnia 2008 r., której treść wskazuje na możliwość udzielenia dotacji na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku znajdującym się na terenie gminy, wpisanym do rejestru zabytków.
- Budżet Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w ramach przyznanej dotacji na prace zgodne z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.;
- Budżet Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prace, zgodne z art. 77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r.;
- Budżet Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w ramach dotacji przyznanej zgodnie z art.77 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. w oparciu o ogłaszane corocznie przez Ministerstwo aktualne programy;
- Dotacje Unijne:
 - Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020
 - Programu Rozwoju Obszaru Wiejskich na lata 2014-2020;
 - Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2014-2020.
- Środki własne właścicieli obiektów zabytkowych;
- Darowizny na rzecz gminy.